T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Otuz beşinci inikad

14 - III - 1938 Pazartesi

Mündericat

	Sayıfa
1 — Sabık zabıt hulâsası	42
2 — Havale edilen evrak	42
3 — Müzakere edilen maddeler	42
1 — Askerî ve mülkî tekaüd kanununun 48 nci maddesinin tadili hakkında kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/912)	42 : 45
2 — Devlet müesseselerile Türkler veya Türk sermayesile müteşekkil şirketler tarafından satın alınan buharlı gemilerle memlekette yapılan mümasilleri için getirilecek eşyanın gümrük resminden istisnasına dair olan 3044 sayılı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası ve İktısad, Gümrük ve inhisarlar, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/897)	45 : 46
3 — İcar ve isticar kontratolarile ferağ ve intikal ilmühaberlerinin ve nüfus ve hüviyet cüzdanlarının bedel mukabilinde satılması hakkında kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/735)	46 : 48
4 — Müze ve millî saraylardan almacak dühuliye ücreti hakkında kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/743)	48 : 49
5 — Orta okul öğretmenleri yetiştirmek maksadile Gazi terbiye enstitüsünde açılan kursa devam eden öğretmen okulu mezunları hakkında kanun lâyihası ve Maarif, Dahiliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/875)	49 : 51
6 — Türk parasının kıymetini koruma kanununa ek kanun lâyihası ve İktısad, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/914)	51 : 52

1 — SABIK ZABIT HULÂSASI

Sayın üyelerden bazılarına izin verilmesi hakkındaki tezkere kabul edildikten sonra

Memurlar hakkındaki kanun teklifinin muvakkat bir encümende müzakeresine dair mazbata dahi kabul edilerek mütenazır encümenlerden ikişer aza alınmak suretile bir muvakkat encümen teşkili kararlaştırıldı.

Demiryollarile eşya nakline müteallik beynelmilel nakliyat komitesi tarafından ittihaz olunacak kararların meriyet sureti hakkındaki kanun lâyihası müzakere ve Teşkilâtı esasiye encümenine havale edildi ve pazartesi günü toplanılmak üzere inikada nihayet verildi.

Başkan vekili	Kâtib	Kâtib
Tevfik F. Sılay	Niğde	Çoruh
	Cavid Ural	Ali Zırh

2 — HAVALE EDİLEN EVRAK

Mazbatalar

1 — Seyhan mebusu General Naci Eldenizin, Arzuhal encümeninin 22 - XII - 1937 tarihli haftalık karar cetvelindeki 1122 sayılı kararın Umumî Heyette müzakeresine dair takriri ve Arzuhal encümeni mazbatası (4/65) (Ruznameye)

2 — Subaylar heyetine mahsus terfi kanununun bazı maddelerini değiştiren 2900 sayılı kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası ve Millî Müdafaa encümeni mazbatası (1/959) (Ruznameye).

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15

BAŞKAN — Hilmi Uran

KÂTİBLER : Cavid Oral (Niğde), Alı Zırh (Çoruh) .

BAŞKAN — Celse açıldı.

3 — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1 — Askerî ve mülkî tekaüd kanununun 48 nci maddesinin tadili hakkında kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/912) [1]

BAŞKAN — Lâyihanın heyeti umumiyesi hakkında mütalea var mı? Maddelere geçilmesini kabul edenler ... Etmeyenler ... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Askerî ve mülkî tekaüd kanununun 48 nci maddesini değiştiren kanun

MADDE 1 — 1683 sayılı askerî ve mülkî tekaüd kanununun 48 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Yetim maaşı birinci derecede zevceye ve evlâda, bunlar bulunmadığı takdirde ikinci derecede dul ana, muhtaç veya malûl zevç ve babaya tahsis olunur ve bunlara yetim denilir. .

Memurlar veya mütekaidler ikinci derecede bulunan istihkak sahiblerinin birinci derecede müstahaklar arasma konulmasını bir beyanname ile taleb eylemek hakkını haizdirler.

Ancak bu yolda beyanname verilmemiş olsa dahi muhtaç olan dul ana ile malûl veya altmış beş ve daha ziyade yaşta bulunan muhtaç babaya talebleri üzerine birinci derece yetimler arasmda maaş tahsis olunur.

Maaş tahsisi için zevç ve babaların yaşlarının altmış beş veya daha ziyade olması veya her kaç yaşında olursa olsun maişetlerini tedarik edemeyecek derecede malûl bulunması ve her iki takdirde tahsis kılmacak maaşa muhtaç olması lâzımdır.

Altmış beş yaşma vusul nüfus kaydile, malûliyet, mahallince istihsal kılmacak raporun Sıhhat ve içtimaî muavenet vekâleti veya Sıhhiye işleri dairesi tarafmdan tasdikile, muhtaçlık; kendisini veya beslemesine mecbur olduğu aile efradını infak edecek kadar irad, servet veya kazancı olmadığma dair mahallî Hükûmet idare heyetince verilecek mazbata ile tahakkuk eder.

[1] *107 sayılı basmayazı zabtın sonundadır.*

BAŞKAN — Madde hakkında mütalea var mı?

HÜSNÜ KİTABCI (Muğla) — Maruzatım bir ibarenin tashihine dair olacak. Bir de esasda ufak bir tadil temennisinde bulunacağım. İbarenin tashihi şudur: Birinci fıkrada ikinci derecede olan yetimler zikredilirken deniyor ki: «Muhtaç veya malûl zevç ve babaya tahsis olunur» halbuki aşağıdaki fıkralardaki tasrihattan yalnız malûliyetin yetim addine sebebi kâfi olmadığı anlaşılmaktadır. Malûl olan muhtaç değilse tekaüd maaşından istihkakı alamaz. Onun için «Muhtaç ve malûl» demek lâzımdır.

Zannederim ki encümen buna itiraz etmez. Mesele ibare tashihinden ibarettir.

İkincisi Bütçe encümeni,

Zevc ve babayı 65 yaşına varmış oldukları yahud malûl bulundukları takdirde muhtaç iseler bunlar vesilei maişetten külliyen mahrum olduklarına göre beyanname verilmemiş olsa dahi kendi taleblerile birinci derece yetimlere ilhak edilirler, diyor ki pek doğrudur. Şimdi bu tarzı kabul ettiğiniz takdirde baba ve zevcin ikinci derecede kalmasına hiç bir zaman ihtimal ve imkân bulunmayacaktır. Çünkü her 65 yaşını dolduran zevç ve baba şeraiti haiz ise hemen talep edecek ve birinci dereceye çıkacaktır. Burada hem insicamı temin için, hem de bir hakikatı kabul için bendenizin hatırıma şu geldi; biz Deniz yolları idaresinde, Inhisarlar idaresinde 60 yaşını çalışma yaşının müntehası addediyoruz. Yani 60 yaşı çalışma haddinin sonu olarak kabul ediyoruz. Madamki böyledir, 60 yaşına varan bir babayı veyahud zevci, eğer muhtaç ise niçin ikinci derece yetim maaşından mahrum kılalım. 60 yaşını doldurmuş, vesilei maişetten halâ mahrum kalmış bir adamın bundan sonra çalışarak iaşesini temin etmesine imkân var mıdır? Nasıl ki dul anaya muhtaç olmadığı halde ikinci derece yetim diyorsak zevc ve baba dahi 60 tan 65 yaşına kadar ikinci derecede kalsın, birinciye geçebilmesi 65 yaşı ile tahdid edilsin.

Hulâsa memlekete faydalı bir çocuk yetiştirmekte anadan farklı olmayan 60 yaşında bir baba muhtaç bir halde ise ümid ederim ki muhterem heyetiniz teklifimi kabul buyurarak bu suretle ikdar etmiş olur.

Gl. KÂZIM SEVÜKTEKİN (Diyarbakır) — Kanunun maddesini tağyir etmiş oluruz.

HÜSNÜ KİTABCI (Devamla) — Kanunun maddesini tağyirine gelince Hükûmet bir defa tağyir etmiş ve ilâveten encümen de tağyir etmiştir. Maruzatımı Meclisi Âli makul görürse bir maddeyi tashih etmeğe imkân yok mudur? Artık evvelce yapılmış kanunların çerçevesi içinde kalmak doğru mudur? Ben diyorum ki, 65 yaşını doldurmuş baba ve zevc müstahak ise, talebi üzerine birinciye geçeceklerdir. İkinci olmak için ise 60 yaş kâfi olmalıdır. Müteveffanın 60 yaşına varmış babası olurda çocuğu ve zevci yok ise müstahıkkı maaş olsun. Bunda malî bir mahzur da yoktur. Çünkü muhtaç olan dul anaya istihkak verileceği için diğer yetimlerin alacağı para azalacaktır. Analar sinleri dolayısile daha evvel vefat edecekleri için tabiatile Hazine bu külfetten daha çabuk kurtulacağından bundan Hazineye gelecek menfaat arzettiğim şekilde zevç ve babaya verilecek parayı karşılamağa kâfi gelecektir.

Gl. KÂZIM SEVÜKTEKİN (Diyarbakır) — İkinci dereceden olmadan çocuğu ve zevcesi yoksa ne olacaktır?

HÜSNÜ KİTABCI (Devamla) — Yoksa işte o vakit sıra bunlara gelecektir. 60 yaşında olub da muhtaç olan kimse için memuriyet de vermiyoruz. Bu ne demektir. Artık sen çalışacak takatta değilsin, demektir.

Gl. KÂZIM SEVÜKTEKİN (Diyarbakır) — Memur ise?

HÜSNÜ KİTABCI — Memur ise mesele yoktur. Çünkü muhtaç değildir. Zaten bu yalnız muhtaç olanlaradır. Hem 60 yaşını dolduracak, hem de muhtaç olacaktır. Yahud hem malûl olacak, hem de muhtac olacaktır. Memur ise tabiî ona verilmeyecektir. Maaş alıyorsa zaten muhtaç değil demektir.

BÜTÇE E. M. M. RAİF KARADENİZ (Trabzon) — Vaziyet şudur : Tekaüd kanunu birinci derecede yetim maaşına müstahak olanları evlâd ve zevce olarak tayin etmiştir. Bunlardan kimse bulunmazsa bu sefer tekaüd maaşı mütekaidin ikinci derecedeki müstahakkı maaş olanlarına verilir. Bunlar da muhtaç veya malûl baba veya dul ana ve zevçtir. Tekaüd kanununun bu hükmü kanunu medenî ile aşağı yukarı mütenazırdır. Malûmu âliniz, kanunu medenide evlâd varken baba ve ana naili miras olamazlar. Yalnız tekaüd kanununda kanunu medeniden biraz inhiraf edilerek, bir memur hayatında veya tekaüd olmuş iken sonradan, bir beyanname verib de dese ki, ben vefatımdan sonra veyahud memuriyette iken ölürsem çocuklarımla beraber anam ve babam da bu mirasa dahildir. Bu takdirde ana ve baba da çocuklarile beraber birinci derecede maaşa müstahak olmaktadır. Yani tekaüd kanununun kanunu medeniden ayrıldığı nokta bundan ibarettir.

O halde ana ve babalarını tekaüd maaşından mahrum etmek istemiyenler, bu kanuna göre, hali hayatta iken bu yolda bir beyanname vermek mecburiyetindedirler. Bu da tetkik olunmuş, görülmüş ki bazı hâdiseler bazı memurların muhtaç ana ve babalarını tekaüd maaşından mahrum bırakmak istemediği halde anî

vefat vesaire yüzünden veyahud ölüm gibi meşum bir şeyi hâtırma getirmek istemediklerinden bu yolda beyanname vermeği ihmal ediyorlar ve bu yüzden bir çok ana ve babalar elim vaziyete düşüyorlar. Çok vakalar olmuştur hatta değerli evlâdlar yetiştiren bazı valideler muhtacı muavenet bir hale gelmişler ve para alamamışlardır. Hükûmet bunun üzerine demiş ki; gerçi tekaüd kanununda böyle bir beyanname vermekle muhtaç ana ve babaları birinci dereceye getirmek imkânı vardır, fakat bazı ahvalde bazı hâdiselere şahid oluyoruz, beyanname verilmemesi yüzünden baba analar muhtaç kalıyor. Velâyeti ammesi hasebile Büyük Millet Meclisi bunu düşünmeli ve bir kanunî kayid koymalıdır ki bu gibilere de Devlet bir para ayırabilsin.

Bunu encümenimiz makûl buldu, kabul olundu. Maliye encümeni de kabul etti. Fakat biz düşündük ki bu yalnız dul analar içindir. Eğer dul ana olmayıb da muhtaç bir baba ise, malûldür, 65 yaşını geçmiştir. Bu vaziyette anayı babayı ayırmamak, muadelet yapmak için ufak bir tevsi yaparak Hükûmetin bu teklifini encümen kabul etmiş ve yüksek huzurunuza getirmiştir. Bundan başka Tekaüd kanununun bu maddesinde hiç bir değişiklik yapılmış değildir.

Arkadaşımız diyor ki 65 yaşını niçin tahdid ediyorsunuz. Bu yaş çoktur. Bunu 60 a indirelim. Yani tekaüd kanununun aslında kabul edilmiş olan ikinci derece müstehakkı maaş yaşını 65 den 60 yaşma indirelim. Misal olmak üzere de bazı hususî, mülhak bütçeli müesseselerdeki memurlar için 60 yaşma kadar çalışabilir diye hüküm vardır. 60 yaşında bunlar takattan düşerler. Bu yaşı böyle tesbit edelim, maişetlerini temin edemezler diyor. Tekaüd kanunu, Devletin asıl tekaüd kanunu olduğu için arada, Devlet memurları için takattan düşmek merhalesi olarak 65 yaş olarak kabul etmiştir. Bu yaşı kanun esas olarak takattan düşme merhalesi kabul etmiştir. Diğer müesseselerde çalışanlar için bu müesseselerin işlerinin yıpratıcı olması dolayısile 60 yaşını kabul etmiştir. Yoksa normal vaziyet Tekaüd kanununun kabul etmiş bulunduğu 65 yaşlık haddi, diğer müesseseler 60 yaşma kadar hizmet kabul edilmiştir diye, aşağıya indirmeğe lüzum yoktur. Onun içindir ki bu husus Yüksek Heyetinizin takdir edeceği bir iştir. Yalnız Bütçe encümeni namına şunu arzetmek istiyorum ki, biz tekaüd kanununun esasını değiştirmedik, değiştirdiğimiz bundan ibarettir. Arkadaşımızın ikinci noktai nazarları da yazılış tarzına aiddir. Hakikaten ikinci fıkrada «Malûl veya 65 ve daha ziyade yaşta bulunan muhtaç babaya ...» burada hem malûl ve hem de muhtaçdır, her ikisine de şamildir. Her iki takdirde de malûl da olsa, 65 yaşını da doldurmuş olsa muhtaç olması kaydı vardır.

Nitekim yukarıdaki fıkralar aşağıdakilerle ahenkdardır. Manası vazıhan anlaşılmaktadır. Tereddüdü mucib bir şey varsa, yazılış tarzına aiddir, fikir birdir, encümen düzeltilmesinde bir mahzur görmez.

HÜSNÜ KITABÇI (Muğla) — Bir şey soracağım? .. Bu, aşağıdaki ibarelerle ve esbabı mucibe ile uygun düşmüş müdür? Muhtaç veya malûl zevc ve baba tabiri doğru mudur?.

B. E. M. M. RAİF KARADENİZ (Trabzon) — Ancak bu yolda beyanname verilmemiş olsa dahi muhtaç olan dul ana ile malûl veya 65 ve daha ziyade yaşta bulunan muhtaç babaya

HÜSNÜ KİTABÇI (Muğla) — Ben yalnız bi rinci fıkrayı soruyorum. Orada diyor ki «ikinci derecede dul ana muhtaç veya malûl zevc ..» Burası doğru mudur?.

RAİF KARADENİZ (Devamla) — Dağrudur, asıl kanunun metnidir.

Şimdi muhtaç veya malûl zevç veya babaya tahsis olunur ibaresi kanunun üçüncü fıkrasında, heyeti umumiyesinde ayrı tasrih edilmektedir. Bilhassa 3 ncü fıkrada ayrıca tasrih edilmektedir. Orada (Maaş tahsisi için zevç ve babaların yaşlarının 65 veya daha ziyade olması veya her kaç yaşında olursa olsun maişetlerini tedarik edemiyecek derecede muhtaç bulunması ve her iki takdirde tahsis olunacak maaşa muhtaç olması) şeklinde kuvvetli bir teyid vardır.

HÜSNÜ KİTABCI (Muğla) — İbare çok sarihtir. Zannederim ki heman kabul buyuracaklardır. Evet esbabı mucibe ve kanunun son fıkraları benim söylediğim mahiyette olduğu içindir ki muhtaç veya malûl tabiri doğru değildir. Çünkü şöyle anlaşılır: Ya muhtaç olacak, ya malûl olacak. Hayır muhtaç ve malûl olacak.

(Ya, yı kaldıralım sesleri).

Şimdi diyorlar ki Hükûmet memuriyetinde 65 yaşma kadar bir adam çalışabilir. Fakat ben de diyorum ki, Hükûmet, memur olabilmek için 60 yaşında bir adam müracaat ederse onu kabul eder mi? içeride bulunmuştur, memurdur, onun için 65 yaşına kadar vazifede bulunmasına razı oluyor. Fakat 60 yaşma girmiş bir adam gelib memuriyet isterse verir mi? İnhisar ve Denizyolları idarelerini misal olarak gösterdiğimin sebebi şudur: O kanunlarda 60 yaşma gelince işinden çıkarırım diyor. Ben bu haddi 55 e indirmeyi bile muvafık buluyorum.

Fakat Hazineye zarar olmasın mülâhazasile 60 yaşını teklif etmeye mecbur oldum. Fakat deminde arzettiğim gibi bunun karşılığı vardır.

BÜTÇE En. M. M. RAİF KARADENİZ (Trabzon) — Birinci fıkradaki (veya) tabirinin (ve) şeklinde olmasını teklif ediyoruz.

BAŞKAN — (Veya) yı, (ve) yapıyoruz; Bay Kitabcı, bu sizi tatmin ediyor mu?

HÜSNÜ KİTABCI (Muğla) — Yalnız muhtaç ve malûl olması kâfi değildir. Yaş kaydı da

konulmalıdır. Muhtaç ve malûl ve yaşlı denmelidir.

BAŞKAN — Bay Kitabcı teklifinde israr ettiği için takriri okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Arzettiğim esbabe mebni 1 nci maddenin ilk fıkrasında «Dul ana» dan sonra «Muhtaç ve yaşları altmışa varmış ve yahud malûl bulunmuş» ibaresinin ilâvesini teklif ederim.

Muğla
H. Kitabcı

BÜTÇE En. R. V. MÜKERREM ÜNSAL (Isparta) — Esasen malûliyette muhtaç olmak esastır. Takrire göre malûliyet, alelıtlak onun yetimler meyanına dahil olmasına sebeb olacaktır. Maksud bu değildir. Maksud malûliyetle beraber muhtacı muavenet olmasıdır.

HÜSNÜ KİTABCI (Muğla) — Zaten benim yazımda da maksud budur, hem 60 yaşında olacak, hem muhtaç olacak veya hem malûl olacak, hemde muhtaç olacak.

BÜTÇE En. M. M. RAİF KARADENİZ (Trabzon) — Arkadaşımızın iki teklifi birbirine karıştığı için tekririerini anlıyamadım. Takrirleri şudur:

Kanunda bir baba kendisine maaş tahsis edilmesi için hem malûl olacak hem de muhtaç olacaktır. Tekaüd kanununda böyle yazılıdır. Tekaüd kanununda yazılı olan bu hüküm anlaşılmaz endişesile biz oradaki (veya) kelimesini (ve) şeklinde yazalım dedik. Birinci kısımda arkadaşımızla mutabıkız.

İkinci kısma gelince; orada diyor ki 65 yaş kaydını 60 a indirelim. Bunu Bütçe encümeni namına kabul edemiyorum.

60 yaşında Devletten maaş almakta bulunan bir baba dahi bu takdirde ayrıca diğer bir memurun tekaüdlüğünden müstefid olacak ve maaş alacak gibi bir vaziyete düşecektir. (Muhtaç olmazsa alamaz sesleri). Yani binnazariye bu şekle girecektir. Çocukları çoktur. İdare edemeyecektir. Tekaüd kanununda mevcud bulunan 65 yaşının 60 yaşına indirilmesini Hükûmet teklif etmemiştir. Biz de bunun üzerine ayrıca tevakkuf etmiş değiliz. Takdir Yüksek heyetinizindir. Arkadaşımın teklifi kabul edilirse maddeyi yeniden yazarız. Kabul buyurmazsanız diyecek bir şey kalmaz.

BAŞKAN — Verilen takrir okundu ve arkadaşımızda noktai nazarlarını izah etti. Şimdi takriri reyinize arzediyorum. Nazarı itibare alanlar ... Almayanlar ... Takrir nazarı itibare alınmamıştır.

Maddenin birinci fıkrasındaki « muhtaç » kelimesinden sonra « veya » çıkıyor « ve » şeklinde oluyor. Maddeyi bu şekilde reyineze arzediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

BAŞKAN — Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Lâyihanın birinci müzakeresi bitmiştir.

2 — Devlet müesseselerile Türkler veya Türk sermayesile müteşekkil şirketler tarafından satın alınan buharlı gemilerle memlekette yapılan mümasilleri için getirilecek eşyanın gümrük resminden istisnasına dair olan 3044 sayılı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası ve İktısad, Gümrük ve inhisarlar, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/897) [1]

BAŞKAN — Kanunun heyeti umumiyesi hakkında söz isteyen varmı?

Maddelere geçilmesini kabul buyuranlar ... Etmiyenler ... Maddelere geçilmesi kabul edildi.

Hariçten satın alınan buharlı ve motörlü gemilerle memlekette yapılan mümasilleri için getirilecek eşyanın gümrük resminden istisnasına dair kanun

MADDE 1 — Devlet müesseselerile Türkler ve Türk sermayesile müteşekkil şirketler tarafından satın alınan ve kuvvei sevkiyeleri buhar makinesi, elektrik veya dahilî ihtirak motörlü veya kombine olan aleûmum gemilerle Türkiyede bunlar tarafından yeniden veya mevcud gemilerin bazı aksamından istifade etmek suretile yapılacak veya yaptırılacak mümasili gemilere lüzumu olan veya mevcud gemilerdeki istimal kabiliyeti kalmayıb değiştirilmesi veya yedek olarak bulundurulması zarurî olan tekne malzemesi ve teçhizatile her nevi ana ve yardımcı makineler ve kazanlar ve bunların her türlü aksam, malzeme ve teçhizatı ve sair her nevi gemi alât ve edevatı ve demirbaş eşya ve mefruşatı, yerli mallardan matlub fennî evsafta temini mümkün olanlar hariç olmak ve faturaları İktısad vekâletince tasdik edilmek şartile 1940 malî yılı sonuna kadar gümrük resminden muaftır.

BAŞKAN — Madde hakkında mütalea var mı?

Maddeyi kabul buyuranlar ... Etmiyenler ... Madde kabul edildi.

MADDE 2 — 12 haziran 1936 tarih ve 3044 sayılı kanun kaldırılmıştır.

BAŞKAN — Maddeyi kabul buyuranlar ...

[1] *106 sayılı basmayazı zabtın sonundadır.*

Etmiyenler ... Madde kabul edildi.

MADDE 3 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

BAŞKAN — Maddeyi kabul buyuranlar ... Etmiyenler ... Madde kabul edildi.

MADDE 4 — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye, İktisad ve Gümrük ve inhisarlar vekilleri memurdur.

BAŞKAN — Maddeyi kabul buyuranlar ... Etmiyenler ... Madde kabul edildi.

Lâyihanın birinci müzakeresi bitti.

3 — İcar ve isticar kontratolarile ferağ ve intikal ilmühaberlerinin ve nüfus ve hüviyet cüzdanlarının bedel mukabilinde satılması hakkında kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/735) [1]

BAŞKAN — Lâyihanın heyeti umumiyesi hakkında mütalea var mı?

Maddelere geçilmesini reyi âlinize arzediyorum. Kabul buyuranlar ... Etmiyenler ... Maddelere geçilmesi kabul edildi.

İcar ve isticar kontratolarile ferağ ve intikal ilmuhaberlerinin ve nüfus hüviyet cüzdanlarının bedel mukabilinde satılması hakkında kanun

MADDE 1 — İcar ve isticar kontratolarile ferağ ve intikal ilmühaberleri ve nüfus hüviyet cüzdanları Hükûmetçe tab ve ihzar olunarak aşağıda yazılı bedeller mukabilinde satılır:

	K.
A) İcar ve isticar kontratoları :	
1) Senevî 100 liraya kadar icar bedeli için tanzim olunanların beheri	10
II) Senevî 500 liraya kadar icar bedeli için tanzim olunanların beheri	20
III) 501 lira ve daha fazla icar bedeli için tanzim olunanların beheri	50
B) Ferağ ve intikal ilmühaberleri	5
C) Nüfus hüviyet cüzdanları :	
I) Bez kaplı olanların beheri	5
II) Maroken kaplı olanların beheri	50

ZİYA GEVHER ETİLİ (Çanakkale) — Teknik komisyonları böyle bazı teferrüata aid şeylerle meşgul etmeği ben de istemem. Yalnız Bütçe encümeninin girmiş olduğu güzel bir yol beni cesarete sevketti de söylüyorum. Bütçe encümenimiz umumî dileğimiz olan Türkçeleştirmek işini bu günkü kanunla tatbik ediyor. Kendilerine minnettarız. Teşekkür ederiz. Üçüncü maddesinde ilga edilmiştir, yerine, kaldırılmıştır. diyor. Gayet güzel İşte bu himmeti yukariki maddelere de teşmil etseydi bu lûtfunu itmam edeceklerdi. «İcar, isticar tabu ihzar » bunlar ne demektir, ben anlamadım. Tabı basmak demektir. Hattâ evvlce matbaaya basmahane denilirdi. İhzar hazırlamak demektir. Hazırlamak daha Türkçedir. Çok rica ederim. Bütçe encümeni bu giriştiği güzel yolda devam ederek bütün bu maddeleri türkçeleştirsin.

Kanunun birinci maddesini okuyalım : «İcar ve isticar kontratolarile ferağ ve intikal ilmühaberleri ve nüfus hüviyet cüzdanları Hükûmetçe tab ve ihzar olunarak aşağıda yazılı bedeller mukabilinde satılır».

Eğer icar ve isticarın aynini tercüme etmek istersek, kiralayan ve kiraya tutan diyemez miyiz. Sonra « Tab ve ihzar.. » a da basılarak ve hazırlanarak diyebiliriz.

Gl. KÂZIM SEVÜKTEKİN (Diyarbakır) — Ferağ ve intikale ne diyelim?

ZİYA GEVHER ETİLİ (Devamla) — Ferağ ve intikal kanunlarımıza tamamile geçen hukukî ibareler olduğu için ben ona dokunmuyorum. Amma, tab ve ihzar, bunlar türkçe değildir ve karşılığı da vardır. Sonra, bazı kelimeler vardır ki, lisanımıza tamamen girmiştir, halk da onu kullanıyor. Fakat bu gün Türkiyede « tab ve ihzar » yoktur. Bütçe encümeni himmet buyursun. Vakıa onların bu pek vazifeleri değildir Bilhassa Maliye vekili arkadaşımdan rica ederim. En muğlak ibareler Maliye vekâletinden geliyor. Maliye vekili arkadaşımız emir versin. Bu kanunu hazırladmız, ben Meclise sevkederim, amma çetrefil bir lisanla yazmaymız diye tamim ederse ki, o tamimin kuvvetini ben bilirim.

MALİYE V. F. AĞRALI (Elâzığ) — Mevzubahs olan kanun, yeni teklif değildir. Esasen mevcud (H) cedveli, emirleri mucibince aynen alınıb yazılmıştır; harfi bile değiştirilmemiştir.

ZİYA GEVHER ETİLİ (Çanakkale) — Sözlerinizi sened ittihaz ediyorum; şimdiden sonra geleceklerin behemehal saf Türkçe olarak geleceğine eminim. Teşekkür ederim.

Binaenaleyh müsaade ederlerse tamamile Türkçeleştirilmiş, bize yabancı olmayan bugün kullanmağa mecbur olduğumuz lisana göre, kanunun ibaresini dahi değiştirmemek şartile bir şey hazırladım, okunsun. Göreceksiniz, kanunun hiç bir kelimesini değiştirmiyecektir.

Yazım fenadır, müsaade ederseniz kendim okuyayım.

HAYDAR RÜŞTÜ ÖKTEM (Denizli) — Sen yazı yazmağı öğrenmemişsin, hemde kanunu tercüme yapmağa kalkıyorsun.

Yüksek Başkanlığa

Kanunun aşağıdaki gibi değiştirilmesini dilerim:

Çanakkale
Z. G. Etili

[1] *108 sayılı basmayazı zabtın sonundadır.*

Madde 1 — Kira kontratolarile ferağ ve intikal ilmühaberleri ve nüfus hüviyet cüzdanları Hükûmetçe basılarak ve hazırlanarak aşağıda yazılı bedel karşılığında satılır.

A) Kira kontratoları:

1 - Yıllığı 100 liraya kadar kira bedeli için yapılanlarm her biri için 10 kuruş.

2 - Yıllığı 500 liraya kadar kira bedeli için yapılacakların her biri için 20 kuruş.

3 - 501 lira ve daha fazla kira bedeli için yapılacakların her birinden 50 kuruş.

B) Ferağ ve intikal ilmühaberleri 5 kuruş.

C) Nüfus hüviyet cüzdanları:

1 - Bez kaplı olanlar 5 kuruş.

2 - Meşin kaplı olanlar 50 kuruş.(Meşin başka, maruken başka sesleri).

Madde 2 — Birinci maddede yazılı kağıdlar satıcılar vasıtasile de sattırılabilir. Bunlara Maliye vekâleti yüzde beşe kadar tayin edeceği satış aidatı verir.

BÜTÇE En. M. M. RAİF KARADENİZ (Trabzon) — Bu kelimelerin tashihlerine aid bir diyeceğimiz yoktur. Yalnız Meclisden bu şekilde çıkan kanunlarm her birisi üzerinde bu ameliyeyi yapmakla bazan mana değişikliğini istilzam edebilir. Bütün kanunlarm yeni, türkçe kelimelerle tashih edilmesi arzu ediliyorsa bunun için mütehassıs bir komisyon ayrılması, orada tetkik edildikten sonra buraya gelmesi lâzımdır. Yoksa Bütçe encümeninin, müayyen bir türkçe kelimeyi kabul etmemesi elinden gelmez. Fakat şimdiye kadar alışılmış hukukî ve malî bir ıstılahm manası başka şekilde, bizim doğrudan doğruya şimdi alacağımız kelime ile başka şekilde anlaşılabilir. Meselâ, satıcı deyince sokakta her hangi bir şeyi satan adam hatıra gelmektedir. Halbuki bayi demekle mutlak bir şeyi Devlet tarafından satmak için kendisine havale edilen bir adam manasında anlaşılmaktadır. Bütçe encümeninin bu hususta kelime tashihine bir şey diyeceği yoktur. Yüksek heyet nasıl takdir buyurursa öyle yapsın.

ZİYA GEVHER ETİLİ (Çanakkale) — Arkadaşlar: her şeyden evvel dedim ki kanun metninde mevcud olan hukukî ıstılahlarm hiç biri değişmiyecek. Nitekim ferağ ve intikal kelimelerini öylece bıraktım. Bu söylediklerim için ayrıca bir şey düşünülmüş ise onu bilmiyorum. Ben bunu evvelce evde okuyarak hazırlanıb geldim. Yoksa şurada okuyub ta buraya gelmiyorum. Bir yanlışlık varsa tashih olunur. Bununla alâkadar memur, icar ve isticardan bir şey anlamıyor. Yoksa kira kelimesinden değil. Anlaşılmıyacak bir şey varsa o da bu icar ve isticar kelimeleridir. Sonra tab ve ihzar diyor. Bir satıcıya sana tab ve ihzar ettim, getirdim. Derseniz satıcı bundan ne anlasın. Amma basılır, hazırlanır denirse herkes anlar. Sonra bayi kelimesini kullanmalıyım. Arkadaşlar Maliyenin böyle bir bayii yoktur, varsa göstersinler. Tütüncü Maliyenin memuru değildir, inhisarın muayyen kimselere verdiği bir isimdir. Sabun da satar, tütün de satar.

HAYDAR RÜŞTÜ ÖKMEN (Denizli) — İnhisar maddelerini herkes satamaz. İnhisarm ruhsat verdiği adamlar ancak satabilir.

ZİYA GEVHER ETİLİ (Çanakkale) — Bayi kelimesini çıkarın da deyin ki, Maliye vekâletinin satışa memur ettiği adam. Bunlar uzun iş midir? Bu işe kanun hükmü vererek ecnebî kelimeler üzerinde israr etmek doğru mudur? Biz bu kelimeleri kanun hükmüne getirdikçe bu memleketten çıkmasına imkân yoktur. Benim fikrim budur. Maliye vekâleti bu hususta biraz çalışsm, bu kelimeleri daha iyi bilirler. Lûtfen kanunu alsınlar, bir kerre daha okusunlar, alâkadar arkadaşlarla görüşsünler, muhakkak daha münasib kelimeleri lûtfetsinler. Lûtfen geri alsmlar bir dahaki celsede görüşelim.

Arkadaşlar, Karadeniz arkadaşmm noktai nazarı kabul edilirse benim teklifimle kendi teklifinin de ayni mahiyette olması lâzımdır. O halde kendi değiştirdiklerini kaldıralım, ilga edilmiştir diyeleim. Kanunu hazırlayan memurlara bu kürsüden söylenmesi lâzımdır. Her işi biz tashih edecek değiliz. Doğru dürüst gelsin.

SALÂH YARGI (Kocaeli) — Istılahı hukukî olarak icar, isticar, mecur, bedeli icar kelimelerinin türkçeleri 1929 da çıkan icra kanununa bir madde halinde girmiştir. Binaenaleyh türkçesinin kanunî ıstılah olarak bu gün mevcud olması lâzımdır.

BAŞKAN — Ziya Gevher arkadaşımız noktai nazarlarını izah ettiler.

Lâyihanm birinci maddesini ibare tashihile hemen hemen yeniden yazmışlardır. Bunu yeniden okutarak reyinize arzedeceğim. Bütçe encümeni de bu hususta düşündüklerini ilâve eder.

ZİYA GEVHER ETİLİ (Çanakkale) — Müsaade ederseniz benim takririmi encümen alsm, tashih etsin.

BAŞKAN — Takrir nazarı itibare alınırsa esasen encümene gidecektir.

Takririn baş tarafını okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Kanunun aşağıdaki gibi değiştirilmesini dilerim.

Çanakkale
Z. G. Etili

MADDE 1 :

BAŞKAN — Maddeyi tekrar okumamıza lüzum görüyor musunuz? (Hayır sesleri) O halde takriri nazarı itibare alanlar ... Nazarı itibare almıyanlar ... Takrir nazarı itibare alınmıştır. Bunu Bütçe encümenine tevdi edeceğiz.

ZİYA GEVHER ETİLİ (Çanakkale) — Zaten kanun üç maddeden ibarettir. Takrir muci-

bince heyeti umumiyesi encümene havale edilecektir.

ŞERİF İLDEN (Kastamonu) — Icar, isticar mukaveleleri ve ilmühaberlerin hariçte bir satıcı tarafmdan satılmasmda muamele noktasmdan bazı iyilikler vardır. Avukatma götürecek, doldurtacak veya kiracıya götürecek, imza ettirecek ... Fakat hüviyet cüzdanlarmm dışarıda bir bayi tarafmdan satılmasmda bir takım mahzurlar olabilir. Ben hüviyet cüzdanını alacağm, bir rakam ve isim yazamıyacağmdan onu yine memura götüreceğim. Zaten Maliye vekâleti bayiler vasıtasile sattırmıyor, yalnız sattırabilir, diyor. Yani memurlarda bu ilmühaberler ve hüviyet cüzdanları bulunacak. Bu hüviyet cüzdanları ve ilmühaberler resmî bir daire tarafmdan doldurulduktan sonra pulu ve sairesi yapıştırılarak imzaya gittikten sonra sahibine verilecektir. Bendeniz hüviyet cüzdanlarmm bayiler tarafmdan satılmasmda mahzur görüyorum. Encümen müsaade ederse bunu ikinci maddeden istisna edelim. (Doğru sesleri)

AHMED İHSAN TOKGÖZ (Ordu) — Hüviyet cüzdanmm ismi belediyelerde doğum kâğıdıdır.

BÜTÇE Em. M. M. RAİF KARADENİZ (Trabzon) — Zaten hüviyet cüzdanı satılmaz. Burada Maliye vekâletine verilen bir hakkı hiyardır. Bunun sebebi ise İstanbulda daima Maliye şubelerinde satılacak olursa herkes bu şubelere kadar gidemez. Onun için bu gibi büyük şehirlerde halka kolaylık olsun diye, Maliye vekâletine lüzum gördüğü yerlerde bayiler vasıtasile satılmasına izin verdik. İcabetmezse Maliye vekâleti hüviyet cüzdanları hakkında bunu katiyen tatbik etmiyecektir. Maruzatım budur.

BAŞKAN — Buna takaddüm etmek üzere Ziya Gevher arkadaşımızın takriri ikinci maddeye de şamildir. Bunun için takririn o kısmını da reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Takrir nazarı itibare alınmış ve bu madde de encümene verilmiştir.

4 — Müze ve millî saraylardan alınacak duhuliye ücreti hakkında kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/743) [1]

BAŞKAN — Kanunun heyeti umumiyesi hakkında mütalea var mı?

Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Müzelerle ören yerlerini ziyaret edenlerden alınacak ücret hakkında kanun

MADDE 1 — Umuma açılmış olan müzelerle açık müze haline konmuş tarihî binaları ve tanzim edilmiş ören yerlerini ziyaret edenlerden onar, açık bulunan millî saraylarla Topkapı sarayı müzesini ve müştemelâtını ziyaret edenlerden ellişer, Ayasofya müzesini ziyaret edenlerden yirmibeşer kuruş dühuliye alınır. Bu ücretler Ulusal bayram ile genel ve hafta tatil günlerinde ayrıca indirilir. Sıhhiye müzeleri duhuliyesiz ziyaret edilir.

BAŞKAN — Madde hakkında mütalea var mı?

MİTAT AYDIN (Trabzon) — Bu münasebetle şunu arzetmek istiyorum. İstanbulda bulunan müzelere maalesef eyi bakılmıyor. Dolaştığım vakit bir çok yerlerinin akmakta olduğunu ve tamir edilmediğini gördüm. Eskiden gül gibi idiler, aid olduğu makamın, onları yine aynı hale getirmesini rica ederim.

Bir noktaya daha ilişeceğim; müzeler bir milletin kültür hayatında, bilhassa bizim gibi ilmî hayata yeni girmiş milletler için çok lüzumludurlar. Böyle olduğu halde çok yüksek bedel konmuştur. Topkapı sarayı için 50 kuruş konmuştur. Gezdiğim zaman görüyordum ki bir çok türk aileleri grup halinde müzeyi dolaşıyorlar. 6 kişilik bir aile giderse 3 lira verecektir ki bu da çoktur. Mümkünse bu bedelleri indirelim.

Maliye vekili gülüyor amma mesele öyle değil...

MALİYE V. F. AGRALI (Elâzığ) — Yarı yarıya indirdik ondan dolayı...

MİTAT AYDIN (Trabzon) — Daha indirelim.

MALİYE V. F. AĞRALI (Elazığ) — Daha ne kadar indireceğiz? Avrupada olduğu gibi meccani gün tayin ettik. Arzu edenler o gün gitsinler.

MİTAT AYDIN (Trabzon) — Sair günlerde de indirelim. Bendeniz 25 kuruş teklif ediyorum.

MALİYE V. FUAD AĞRALI (Elâzığ) — Maliye vekilinin gülmesi bir kabahat mi oldu? Başka bir yerden varidat bulursanız büsbütün kaldıralım. Yüz kuruştu elli kuruşa indirdik. Hatta tatil günlerinde meccani yaptık.

MİTAT AYDIN — Bendeniz öyle arzu ediyorum ki, herkes gezsin. Bunun için 25 kuruş olsa maksad temin edilir. Ben teklif ediyorum. Kabulünü rica ederim.

Gl. AHMED YAZGAN (Urfa) — «Ayrıca in» indirildi » diyor bu ne demektir.

BAŞKAN — Ayrıca değildir. « Yarıya indirilir » olacaktır. Tabı hatasıdır. Tashih ettik.

Takriri okutuyorum:

Riyaseti Celileye

Şifahen söylediğim sebeblerden dolayı Topkapı sarayı müzesi ve müştemilâtını ziyaret

[1] *105 sayılı basmayazı zabtın sonundadır.*

edenlerden 25 kuruş alınmasını temenni ederim.

Trabzon
Mitat Aydın

BÜTÇE E. M. M. RAİF KARADENİZ (Trabzon) — Bu günkü mevzuata göre Topkapı sarayını ziyaret edenlerden yüz kuruş alınır. Bütçe encümeniniz bunu 50 kuruşa indirdik. Ayrıca pazar günlerinde dahi 25 kuruşa indirdi. Bu kadar tenzilât yapıldıktan sonra 25 kuruş daha tenzil etmek, gerek varidat bakımından ve gerekse buranın bir mesire mahalli gibi herkes tarafından ziyaret edilerek kıymetli eşyaların alt üst edilmesi doğru değildir ve intizamı ihlâl etmek bakımından da doğru olmasa gerektir. Dünyanın her yerinde müzelerden mutlaka dühuliye alınır. Bu, sadece varidatı temin etmek için değildir.

Diğer taraftan da bu gibi yerlere gireceklerin ufak bir meblâğ tediye etmeleri, hiç olmazsa buralarını bir mesire yeri ittihaz ederek herkesin gelib orada intizamı ihlâl etmelerine mâni olur. Bütçe encümenimiz, bilhassa varidat bakımından bundan daha fazla bir fedakârlık yapılmamasını bir noktai nazar olmak üzere Heyetinize arzeder.

MİTAT AYDIN (Trabzon) — Sayın arkadaşımızın mütalealarına tamamile iştirak edemeyeceğim. Buyuruyorlar ki, az bir ücret alacak olursak herkes çoluğu ile çocuğu ile girecek ve bu suretle intizam bozulacaktır. Ben de istiyorum ki, bütün Türkiye halkı sarayları dolaşıb görsün ve bütün tarihimizi, benliğimizi görsün.. Zaten müzelerin mânası da bundan ibaretti. Kültürel bakımdan da böyledir. Yoksa beş on kişi gitsin ve görsün demek değildir. Evvelâ Hükûmetin müsaadesile hepimiz gördük. Yüksek seviyede bulunan zevat bunları gördüler ve görebilirler. Fakat benim istediğim, her kesin çoluğu ile çocuğu ile az bir para mukabilinde gidib oraları görebilmesidir. Bu itibarla alınan ücretin tenzilini rica ediyorum.

BUTÇE E. M. M. RAİF KARADENİZ (Trabzon) — Biz bu lâyihayı bu şekilde hazırlarken ayrıca Maarif vekâleti ile de temas ettik. Bu işlerle meşgul olan Maarif vekâletinin mütehassısları da encümene geldiler. Onlar diğer memleketlerdeki müzelere girip çıkanlardan alınan ücretleri izah ettiler. Biz onların aldıkları ücretleri çok yüksek bulduk ve bu ücretin bizim memleketimizde alınmasına imkân olmadığını gördük. Bunun için asgarî olarak, arzettiğimiz mikdarı muvafık bulduk. Bu suretle ecnebî memleketlerdekinden çok ehven bir mikdar tesbit etmiş bulunuyoruz.

Arkadaşım diyor ki, herkes gitsin, görsün ve öğrensin. Bunu hepimiz arzu ediyoruz, fakat kanunun ikinci maddesini okursanız görürsünüz ki ne kadar adam meccanen girib çıkıyor. Alelûmum mekteb talebesinden, kıta halindeki eratla subaylarından, rehberlerile toplu halde gelen Halkevi gibi kültür kurumları üyelerinden, ecnebi memleketler talebe ve izci gruplarından (Mütekabiliyet esaslarına göre), hususî müsaadeyi haiz sanat ve ilim müntesiblerinden, resmî Devlet misafirlerile maiyetleri ve mihmandarlarından dühuliye ücreti alınmaz. Hafta tatil günü gidenlerden az para alınacak. Hafta ortası günlerde gezmek ve görmek meraklısı olanlar her halde refah içinde olanlardır. Niçin Topkapı sarayındaki bu kadar âsarı atikayı görmek için 50 kuruş vermesinler? Bu bakımdan arkadaşımızın maksadları zaten hâsıldır, kanunla temin edilmiştir. Bu tenzilâtın doğru olmıyacağını arzederim.

BAŞKAN — Takriri reye arzediyorum. Nazarı dikkate alanlar ... Alınıyanlar ... Takrir nazarı itibare alınmamıştır.

Madde hakkında başka mütalea olmadığına göre maddeyi aynen reye arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 2 — A) Alelûmum mektebler talebesinden,

B) Kıta halindeki erat ile subaylarından,

C) Rehberlerile toplu halde gelen halkevi gibi kültür kurumları üyelerinden,

D) Ecnebi memleketler talebe ve izci gruplarından (Mütekabiliyet esasına göre),

E) Hususî müsaadeyi haiz sanat ve ilim müntesiblerinden,

F) Resmî Devlet misafirlerile maiyetleri ve mihmandarlarından, dühuliye ücreti alınmaz.

BAŞKAN — Mütalea var mı?

Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 3 — 14 kânunusani 1926 tarih ve 718 sayılı kanun mülgadır.

BAŞKAN — Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 4 — Bu kanun 1 haziran 1938 tarihinden muteberdir.

BAŞKAN — Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 5 — Bu kanunun hükümlerini icraya Millî Müdafaa, Maliye, Maarif, Sıhhat ve içtimaî muavenet vekilleri memurdur.

BAŞKAN — Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Lâyihanın birinci müzakeresi bitti.

5 — Orta okul öğretmenleri yetiştirmek maksadile Gazi terbiye enstitüsünde açılan kursa devam eden öğretmen okulu mezunları hakkında kanun lâyihası ve Maarif, Dahiliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/875) |1|

|1| *104 sayılı basmayazı zabtın sonundadır.*

BAŞKAN — Heyeti umumiyesi hakkında söz isteyen varmı?

ZIYA GEVHER ETİLİ (Çanakkale) — Arkadaşlar, biliyorsunuz ki, Maarif vekâleti bir kriz karşısında kaldı. Orta mekteb hocası yetiştirmek için hususî bir takım tedbirler almak mecburiyetinde kaldı. Çünkü orta mekteb öğretmeni yoktur. En iyi usul olarak, ilk mekteb hocalarını bir kurdan geçirerek orta okul hocası yapmağa karar verdi. Bunun için bir senedir, iki senedir, bu çocukları getirib okutuyor. Şimdi bunlara taallûk eden bir kanun yapıyoruz. Bu öğretmenlere diyoruz ki, sen zeki, çalışkan bir adamsın, gelecek okuyacaksın. İmtihan vereceksin, muvaffak olduğun takdirde orta okul öğretmeni olacaksın. Diğer taraftan da diyoruz ki, okuduğun müddetçe sana on para vermeyeceğiz. Muvaffak olursan ne alâ. Fakat bu gün buraya gelenler bir mekteb talebesi değildir veya mektebden henüz çıkmış değillerdir. Hayata girmiş, evlenmiş, çocuk yapmışlardır ve daha doğrusu her Türk erkeği gibi çalışan, yalnız şahsı değil, arkasında geçirdiği felâket ve harb senelerinin bıraktığı yükleri yani bir kaç kişiyi beslemek mecburiyeti vardır. Çalışan her Türk, ya anasını ya babasını ya dayısını ya amcasını veya onların çocuklarını beslemek mecburiyetindedir. Böyle yükleri olan vatandaşa diyoruz ki, karını, çocuğunu bırak, gel oku, amma sana on para vermem. Bütçe encümeninden soruyorum. ya onlar ne olacak arkadaşlar? Beğenmeyenler gelmesinler. Öyle amma memlekette adama ihtiyaç vardır. Memlekette kabiliyetli bir takım vatandaşlar vardır kendileri ilk okul öğretmeni olarak kalmayacak, daha yükseleceklerdir. Elimizi uzattığımız bu adamların nefakasını niçin kesiyoruz? anlayamadım, izahat istiyorum.

BÜTÇE E. M. M. RAİF KARADENİZ (Trabzon) — İzahatı kimden, Hükûmetten mi istiyorlar, Maarif encümeninden mi, Dahiliye encümeninden mi, Bütçe encümeninden mi? Bunu tasrih etsinler.

ZİYA GEVHER ETİLİ (Çanakkale) — Elimizdeki Bütçe encümeninin lâyihasıdır, âdetimiz de mazbata muharririne sormaktır, lûtfen cevab versinler.

RAİF KARADENİZ (Trabzon) — Kanun daha ziyade hususî idareleri alâkadar etmekte oldukları için bu sualin ilk evvel Dahiliye encümenine tevcih edilmesi lâzımgeleceği kanaatile arkadaşımın kimden izahat istediklerini sormuştum. Bütçe encümeninden dediler. Bizim yaptığımız tedkikatı arzedeyim; tatmin edilmezlerse Dahiliye ve Maarif encümeninden tekrar sorarlar. Hususî idarelerin vaziyeti malûmu alileridir. Bu muallimlere mektebte okudukları müddetçe ayrıca maaş verilsin talebi, tatbikatda şimdiye kadar yer bulmamıştır. Yani Maarif vekâleti şimdiye kadar Enstitüde böyle kurs görüb de imtihana tâbi tutulan muallimlere maaş vermemiştir. Bu kanun filî bir vaziyetin tatmininden ibarettir. Bu muallimler mustafi addedilmektedir. Muallimler müstafi olunca kursa bir sene devam edecekler ve imtihanda muvaffak olamazlarsa tekrar tayinleri için ayrıca müracaat edecekler. Çünkü kıdeminden kaybedecek ve yeniden muallimlik isteyecek, sıra bekliyecek ve saire... Binaenaleyh bu kanun bugün filî vaziyete bir çare bulmuş ve muallimlerin lehine olarak sevkolunmuştur. Denilmiştir ki, bu muallimler kursa gelecek, orada iaşe ve ibateleri temin edilecek, muvaffak olurlarsa orta mekteb muallimi tayin edilecekler. Muvaffak olamazlarsa büsbütün atılacak değiller. Oradaki hizmetleri kıdemlerine ilâve edilecek ve yine eski ilk mekteb hocalığında devam edeceklerdir. Kanunun ifade ettiği mana budur. Bunları müstafi addedecek olursak ahkâmı mevcudeye göre maaş verilmiyecek, mezun addedilecek olursa yerlerine muallim tayin edilemiyecek. Bu şekilde ne kursa kimse gelir, ne de hususî idareler muallimlerini vermek isterler. Biz, buraya bugün arzularile gelen muallimlerin iaşe ve ibateleri temin edileceği için muvaffak olamazlarsa bile burada çalıştıkları müddet yine kıdemlerine sayılsın diye biraz vüsat ve genişlik vermek istedik. Bütçe encümeninin tetkikatı budur. Bu esas dahilinde kabul ettik. Fakat işin asıl sahibi Dahiliye ve Maarif encümenleridir. Bu izahatım arkadaşımızı tatmin etmemiş ise onlardan da ayrıca izahat isterler.

ZİYA GEVHER ETİLİ (Çanakkale) — Tatmin etmemişse, dediler, evet zerre kadar tatmin etmedi ve tatmin etmesine imkân yoktur. Ben kanunen muvaffak olmıyanlardan alınacak şeyi mevzubahs etmiyorum. Eğer muvaffak olmazlarsa ceza da koyun, ödettirin; buna razıyım. Kendine güvenirse, şartları kabul ederse gelsin. Aksi takdirde cezasını görsün.

Dediler ki, mevzuatımızda böyle bir şey yoktur. Bütçe encümeni M. Muharririnin, mevzuatımızda böyle şeyler olduğunu hatırlamasını istiyorum. Kur gören (Kurs sesleri) hatırmız için kurs diyeyim, aslı onun kurdur. Kurs gören bazı yüksek dereceli erkânıharbiye zabitleri yevmiye alır mı, almaz mı? Yedek subaylara ayrıca yevmiye veriliyor mu verilmiyor mu? Bunu pek bilmiyorum, maaş işlerine pek aklım ermez.

BÜTÇE En. M. M. RAİF KARADENİZ (Trabzon) — Yeri münhal kalır, oraya kimseyi tayin edemezsiniz.

ZİYA GEVHER ETİLİ (Devamla) — Bunların hepsi kırtasiyeciliği arttıran teklifler mahiyetindedir. Bu yoldaki teklifleri reddediyoruz. Bu da ayni şekilde bir cevab oldu. Mesele, münhal olsun, olmasın davası değildir. Maksad bu işe ayrılan bir çocuğun aç kalmaması için

bir çare aramak, bulmaktır. Mevzuatımız buna müsaid değilse buna göre ıslah etmeliyiz. Mevzuat gökten düşmedi ya? Mesele orada değildir. Maarif encümeninin benden evvel buna itiraz etmesi lâzım gelirdi. Bilmem, neden itiraz etmemişler belki farkına varmamışlardır. Şimdi ayni suali soruyorum.

İster Maliye encümeni, ister Dahiliye encümeni isterse Maarif encümeni veya Maarif vekili cevab versin.

Da. E. M. M. ŞUKRÜ YAŞIN (Çanakkale) — Arkadaşım Bütçe encümeni mazbata muharriri Karadeniz pek alâ izah etti. Bu kurslar orta mektebler için muallim yetiştirmek gayesile açılmıştır. Buraya gelenler bir nimet peşinde koşuyorlar demektir. Bunları maaşlarile buraya getirdiğimiz takdirde tabiatile yerlerine tayin edileceklere ayrıca maaş vermek lâzım gelir. Buna ise idarei mahalliyelerin malî vaziyetleri müsaid değildir. Düşününüz ki her hangi bir vilâyetten 30 muallim bu kursa devam edecektir, bunları kursa devam ettirmemek, ilk mektebleri muallimsiz bırakmak demektir. Bu kursa devam edenlerin yerlerine yedek muallim göndermek mecburiyetindeyiz. Böyle olacak olursa idarei mahalliyeler iki kat maaş vermek vaziyetine düşerler ki buna katiyen kudretleri yoktur. Kursa iştirak edeceklerin, ilerideki nimete karşılık olmak üzere, bu külfete katlanmaları lâzımdır. Aksi takdirde idarei mahalliyeler tabiatile bu teklifi kabul edememek mecburiyetinde kalacaklar ve hiç bir muallime izin vermiyeceklerdir. Bu suretle maksad da hâsıl olmıyacaktır. Çünkü orta mekteblerin bu gün yüzde 30-40 derecede muallimleri noksandır. Bu boşluğu doldurmak için Maarif vekâleti bu kolaylığı bulmuştur. Biz de idarei mahalliye bakımından bu şekli münasib bulduk.

ZİYA GEVHER ETİLİ (Çanakkale) — Anlaşılıyor ki her encümenle karşı karşıya geleceğiz. Arkadaşımız diyor ki; bunlar idarei hususiyenin malıdır. Ben idarei hususiyelerin gittikçe fakra hatta sefalete düştüklerini görenlerden ve bilenlerdenim. Bunun için en iyi çarelerin günün birinde bulunub getirilmesine en tarafdar olanlardan biriyim. Fakat idarei hususiye bütçesine yük oluyor diye bir vatandaşı aç bırakmak kabul edilir bir keyfiyet değildir. (Öyle şey yok sesleri).

Anlayamadım, lûtfen sarih söyleyin cevabını vereyim.

Dr. SADİ KONUK (Bursa) — Aç bırakılmıyor.

ZİYA GEVHER ETİLİ (Devamla) — Yani karnını doyuruyor. Ben diyorum ki bu çocuk evlidir, çoluğu çocuğu vardır, anasına babasına bakar. (O başka sesleri) Lütfen tezinizi gelib buradan müdafaa edin, sözümü kesmeyin.

Şimdi arkadaşlar, idarei hususiyeye bar olmasın, evet olmasın, niçin? Dahiliye encümeni veya Maarif buraya geldiği zaman bu yükü idarei hususiyenin üzerinden kaldırarak bütçeye koymamıştır. İşte benim kırtasiyecilik dediğim budur. Elimize sakat bir şey geldimi behemehal düzeltmekle mükellefiz. Kabul ederim, idarei hususiyeler hakikaten fakirdir. Hem para vererek yetiştirdiği bir genci elinden alın, hem de parasını versin, ben böyle lâf söylemem, ben mantıksız lâf söylemem. Buna çare bulun diyorum. Yoksa idarei hususiyeye yükleyin demiyorum.

Maarifi de dinlemek istiyorum.

DAHİLİYE E. M. M. ŞÜKRÜ YAŞIN (Çanakkale) — Esasen orta mektebler için muallim yetiştirme müesseseleri vardır. Maarif vekâletinin vermiş olduğu tahsisatla kâfi derecede muallim yetişmiyor. ve bunu tevsi için de Bütçenin müsaadesi yoktur. Nihayet orta mekteb muallimi olmak da bir iki senelik iş değildir. Senelere muhtaçtır.

Bu arkadaşların şahıslarına gelince; burada cebir yoktur. Kendisi bir nimet peşinde koşan adamdır. Binaenaleyh, bu nimeti elde etmek için işine gelirse kursa gider. Gelmezse gitmez. İdarei hususiyeye gelince : Büyük bir lûtuf gösteriyor demektir. Kendi muallimini mezun kılmak ve yerini münhal addetmemek de bir lûtuftur. Kursta muvaffak olamayıb da avdet ettiği vakit yerini bulacaktır. Muvaffak olursa orta mekteb muallimi olacak, olmazsa yine eski muallimliğine dönecektir.

ZİYA GEVHER ETİLİ (Çanakkale) — Ben idarei hususiyeye yük olsun demiyorum. Bu mesele en nihayet yine Maarife gelecektir. Müsaade buyurursanız bu meseleyi Maarif vekilinin huzurile halledelim.

DAHİLİYE V. ŞÜKRÜ KAYA (Muğla) — Maarif vekili rahatsızdır. İstanbuldadır

BAŞKAN — O halde tehir edelim.

6 — Türk parasının kıymetini koruma kanununa ek kanun lâyihası ve İktısad, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/914) [1]

BAŞKAN — Lâyihanın heyeti umumiyesi hakkında mütalea var mı? Maddelere geçilmesini reyinize arzediyorum. Kabul buyuranlar ... Etmeyenler ... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

BÜTÇE E. M. M. RAİF KARADENİZ (Trabzon) — Müstaceliyetini rica ediyoruz.

BAŞKAN — Encümen lâyihanın müstaceliyetle müzakeresini teklif ediyor. Reyinize arzediyorum. Müstaceliyetle müzakeresini kabul buyuranlar ... Etmeyenler ... Lâyihanın müstaceliyetle müzakeresi kabul edilmiştir.

---

[1] *109 sayılı basmayazı zabtın sonundadır.*

Türk parası kıymetini koruma kanununa ek kanun

MADDE 1 — Türk parası kıymetini koruma hakkında neşrolunan 1567 numaralı kanunun 6 ncı maddesinde yazılı olub 2100 numaralı kanunla iki sene ve 2686 numaralı kanun ile üç sene temdid edilmiş olan müddet hitamı tarihinden itibaren daha üç sene müddetle temdid edilmiştir.

BAŞKAN — Birinci made hakkında mütalea var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul buyuranlar ... Etmeyenler ... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

BAŞKAN — Madde hakkında mütalea var mı?

Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

BAŞKAN — Maddeyi kabul buyuranlar ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Lâyihanın heyeti umumiyesini reyinize arzediyorum. Kabul buyuranlar ... Etmeyenler ... Lâyihanın heyeti umumiyesi kabul edilmiştir.

Ruznamemizde başka bir şey yoktur.

Çarşamba günü saat 15 te toplanmak üzere celseyi kapıyorum.

Kapanma saati : 16,20

T. B. M. M. Matbaası

S. Sayısı: 104

Orta okul öğretmenleri yetişdirmek maksadile Gazi terbiye enstitüsünde açılan kursa devam eden öğretmen okulu mezunları hakkında kanun lâyihası ve Maarif, Dahiliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/875)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar müdürlüğü
Sayı : 6/1992

5 - VI - 1937

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Gazi Terbiye enstitüsünde açılan kursa devam edecek muallimlerin kursun devamı müddetince maaşsız mezun addedilerek bu müddetin kıdemlerine eklenmesi hakkında Maarif vekilliğince hazırlanan ve icra Vekilleri heyetince 4 - VI - 1937 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil
İ. İnönü

Mucib sebebler

Yüksek okul mezunları orta öğretim okullarındaki öğretmen boşluğunu doldurmağa kâfi gelmediğinden ilk öğretmen okulu mezunlarının orta okul öğretmenliğinde kullanılması lüzumu hâsıl olmaktadır. Bu maksadı temin etmek üzere ilk öğretmen okulu mezunlarından bir kısmı için Gazi Terbiye enstitüsünde bir kurs açılmıştır. Bu kursa devam eden öğretmenlerden muvaffak olanlar orta öğretim öğretmenliğine atanmaktadırlar. Muvaffak olamıyanların açıkta kalmamaları ve eski ödevlerine dönebilmeleri için kursun devamı müddetince maaş almamak şartile mezun sayılmaları icab etmektedir. Diğer taraftan bu kursa devam eden öğretmenlerin kursda geçirdikleri müddetin öğretmenlik kıdemlerinde hesab edilmesi de emsallerinden geri kalmamaları için zarurî görülmektedir.

Bundan başka bu kursa, esasen orta okul öğretmeni iken kendi branşı dışındaki derslerin öğretmenliğini de yapmak salâhiyetini kazanmak maksadile girmiş olanların ayni sebeblerden dolayı kurs müddetince mezun sayılmaları ve kursda geçirdikleri müddetin öğretmenlik kıdemlerine katılması uygun sayılmaktadır.

Bu maksadı temin etmek üzere bağlı kanun lâyihası arz ve teklif edilmiştir.

Maarif encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maarif encümeni
Esas No. 1/875
Karar No. 3

28 - XII - 1937

Yüksek Reisliğe

Gazi terbiye enstitüsünde açılan kursa devam edecek muallimlerin kursun devamı müddetince maaşsız mezun addedilerek bu müddetin kıdemlerine eklenmesi hakkında İcra Vekilleri Heyetinin 5 - VI - 1937 tarih ve 6/1992 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan ve encümenimize havale buyurulan kanun ve esbabı mucibe lâyihası Kültür bakanı Saffet Arıkan ve müsteşar Rıdvan Nafizin huzurlarile müzakere edildi:

Orta okul öğretmen boşluğunu doldurmak için ilk öğretmen okulu mezunlarından iki sene hizmetten sonra tahrirî ve şifahî imtihanda muvaffak olanlarına Gazi terbiye enstitüsünde bir kurs açılmıştır Burada muvaffak olanlar orta okul öğretmenliklerine tayin edilmekte, muvaffak olamayanlar ise, tekrar eksi vazifelerine dönmektedirler. Kurs müddetince maaşsız mezun addedilen bu öğretmenlerin kıdemleri itibarile zarar görmemeleri için bu devam müddetinin hizmetlerine eklenmesi hakkında Bakanlıkça yapılan teklif her bakımdan haklı ve yerinde görülerek müttefikan ve aynen kabul edilmiştir.

Havalesi veçhile Dahiliye encümenine verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Maarif E. Reisi	Bu M. M.	Kâtib
Kars	Trabzon	Trabzon
F. Köprülü	*Seniha Hızal*	*Seniha Hızal*
Afyon Karahisar	Erzincan	Giresun
İ. U. Aykurt	*H. Işık*	*T. Onay*
Ordu		Urfa
Ali Canib Yöntem		*Refet Ülgen*

Dahiliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Dahiliye encümeni
Esas No. 1/875
Karar No. 8

7 - I - 1938

Yüksek Reisliğe

Gazi terbiye enstitüsünde açılan kursa devam edecek muallimlerin kursun devamı müddetince maaşsız mezun addedilerek bu müddetin kıdemlerine eklenmesi hakkında Maarif vekilliğince hazırlanıb İcra Vekilleri Heyetinin 4 - VI - 1937 tarihindeki toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesile birlikte gönderildiğini bildiren Başvekâletin 5 - VI - 1937 tarih ve 6/1992 sayılı tezkeresi encümenimize de havale buyurulmuş olmakla Maarif vekâleti mümessilinin de bulunduğu 5 - I - 1938 deki toplantımızda Maarif encümeninin mazbatasile beraber okundu ve lâyiha tetkik olundu.

Orta mekteb kadrolarındaki boşluğu biran evvel doldurarak tahsilin selâmetle teminini istihdaf eden bu lâyihanın aynen kabulü encümenimizce de muvafık görülmüştür.

Yüksek Reisliğe arzolunur.

Dahiliye E. Reisi	R. V.	M. M.
Na. M. M.	Samsun	Çanakkale
Ş. Yaşın		*Ş. Yaşın*
Kâtib		
Tokad	Antalya	Bolu
H. Ergun	*R. Kaplan*	*C. H. Taray*
Burdur	Bursa	Çanakkale
H. Onaran	*F. Güvendiren*	*H. Ergeneli*
Çoruh	Çorum	Erzurum
A. Tüzün	*İ. K. Alpsar*	*Z. Soydemir*
Erzurum	İstanbul	Kars
N. Elgün	*Ş. Â. Ögel*	*E. Özoğuz*

Kocaeli	Kütahya	Malatya	Sıvas	Tokad	Urfa
A. S. Akbaytuğan	*M. Somer*	*E. Barkan*	*S. Görkey*	*G. Pekel*	*B. Günay*
Mardin	Sıvas	Sıvas	Urfa	Zonguldak	
E. Ergin	*V. Raşid Seviğ*	*M. Ş. Bleda*	*M. Dinçsoy*	*H. Türkmen*	

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 70
Esas No. 1/875

9 - III - 1938

Yüksek Reisliğe

Gazi terbiye enstitüsünde açılan kursa devam edecek muallimlerin kursun devamı müddetince maaşsız mezun addedilerek bu müddetin kıdemlerine eklenmesi hakkında olub Başvekâletin 5 - VI - 1937 tarih ve 6/1992 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Maarif ve Dahiliye encümenleri mazbatalarile birlikte encümenimize verilmiş olmakla Maarif vekili Saffet Arıkan hazır olduğu halde okundu ve konuşuldu.

Orta okullarm öğretmen boşluğunu doldurmak maksadile Gazi terbiye enstitüsünde bir kurs açılmış olub bu kursa ilk öğretmen okulu mezunu olubda ilk okul öğretmenliğini yapmakta bulunanlardan giriş imtihanlarmda muvaffak olanlar sevkedilmekte ve kurs nihayetinde yapılan şifahî ve tahrirî imtihanı da kazanmış olanlar orta okul öğretmenliğine tayin edilmekte ve bunlardan muvaffak olamayanlar ise tekrar ilk okul öğretmenliğine dönmekte oldukları gibi ayni kursa orta okul öğretmenlerinden kendi branşı haricindeki derslerin öğretmenliğini yapmak salâhiyetini kazanmak isteyenlerin de iştirak ettirilmekte olduğu ve kurs müddetince kendilerine maaş verilmeyen bu öğretmenlerden orta okul öğretmenlerile kursta muvaffak olamayıb eski vazifelerine dönen ilk okul öğretmenlerinin açıkta kalmamaları ve kurs müddetinin kıdemlerinden sayılabilmesi için bu müddet zarfında maaşsız mezun addedilmelerini temin maksadile lâyihanın sevkedildiği mucib sebeblerin tetkikinden ve alınan izahattan anlaşılmış ve lâyiha esas itibarile encümenimizce de kabul edilmiştir.

Ancak mezun olan bir memurun mezuniyet müddeti zarfında maaş alması lâzımgeleceği ve yerine asaleten başka bir memur tayini de kabil olamayacağı düşünülerek mezuniyet kaydinin madde metninden çıkarılmasına ve hizmetlerin sekteye uğramaması için kursa devam eden ve kurs müddetince iaşe ve ibateleri temin olunan bu muallimlerin yerine başkalarının tayinine imkân vermek mülâhazasile kurs müddetince bunlara maaş verilmeyeceği ve kursta muvaffak olamayan ilk okul öğretmenlerile orta okul öğretmenlerinin kıdem bakımından mağdur olmamaları için de kursta geçen günlerinin kıdemlerine zammını temin eder şekilde maddenin yeniden yazılması münasib görülmüş ve bu şekilde hazırlanan lâyiha Umumî Heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Reis	Reis V.	M. M.
Burdur	Isparta	Trabzon
M. Şeref Özkan	*Mükerrem Ünsal*	*R. Karadeniz*
Kâtib		
İstanbul	Balıkesir	Çorum
F. Öymen	*E. Adakan*	*E. Sabri Akgöl*
Diyarbakır	Gazi Anteb	Gümüşane
R. Bekit	*A. H. Ayerdem*	*D. Sakarya*
Malatya	Malatya	Kayseri
M. Öker	*O. Taner*	*F. Baysal*
Maraş	Mardin	Muş
A. Tiritoğlu	*R. Erten*	*Ş. Ataman*
Muş	Ordu	Seyhan
Ş. Çiloğlu	*H. Yalman*	*N. Eldeniz*

HÜKÛMETİN TEKLİFİ

Orta okul öğretmeni yetiştirmek maksadile Gazi terbiye enstitüsünde açılan kursa devam eden Öğretmen okulu mezunları hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Orta okul öğretmeni yetiştirme maksadile Gazi terbiye enstitüsünde açılan kurslara devam eden Öğretmen okulu mezunu öğretmenler bu kurslarm devamı müddetince maaş almamak şartile mezun sayılırlar.

Bu gibilerden ilk okul öğretmenliğine dönenler ile orta okul öğretmeni iken birinci fıkrada yazılı kursa devam edenlerin kursta geçirdikleri müddet öğretmenlik kıdemlerine katılır.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini Maliye, Dahiliye ve Maarif vekilleri yerine getirir.

4 - VI - 1937

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
İ. İnönü	*Ş. Saracoğlu*	
Da. V.	Ha. V. V.	Mal. V.
	Ş. Saracoğlu	*F. Ağralı*
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
S. Arıkan	*A. Çetinkaya*	*C. Bayar*
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. R. Saydam	*Rana Tarhan*	*Muhlis Erkmen*

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Orta okul öğretmeni kursuna iştirak eden Öğretmen okulu mezunları hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Orta okul öğretmeni yetiştirmek maksadile Gazi terbiye enstitüsünde açılan kurslara devam etmiş veya devam edecek olan Öğretmen okulu mezunu öğretmenlerden ilk okul öğretmenliğine dönmüş veya dönecek olanlar ile orta okul öğretmeni iken mezkûr kursa iştirak etmiş veya edecek olanlarm kursda geçirdikleri ve geçirecekleri müddet öğretmenlik terfi kıdemlerine zammedilir ve bu müddet için bunlara maaş verilmez.

MADDE 2 — Aynen.

MADDE 3 — Aynen.

S. Sayı : 105

Müze ve millî saraylardan alınacak duhuliye ücreti hakkında kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/743)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar müdürlüğü
Sayı : 6/940

24 - III - 1937

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Müze ve millî saraylardan alınacak duhuliye ücreti hakkında Maliye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 19 - III - 1937 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil
İ. İnönü

Bu kanun lâyihasının esbabı mucibesi; 1937 yılı muvazenei umumiye kanunu esbabı mucibesi içinde zikredilmiştir.

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Esas No. 1/743
M. No. 73

9 - III - 1938

Yüksek Reisliğe

Müze ve millî saraylardan alınacak duhuliye ücreti hakkında olub Başvekâletin 24 - III - 1937 tarih ve 6/940 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise gönderilen kanun lâyihası Maliye vekili ile Maarif vekâleti Müzeler müdürü hazır oldukları halde okundu ve konuşuldu:

Teklif olunan lâyiha 1937 malî yılı zarfında dahi hükmü cari olan 1341 senesi muvanezei umumiye kanununun 5 nci maddesinin muaddel şeklidir.

Meri madde hükmüne göre alelûmum mektebler talebesi müstesna olmak üzere Topkapı müzesi ile sarayları ziyaret edenlerden elli, diğer müzeleri ziyaret edenlerden de onar kuruş duhuliye ücreti alınmakta, Sıhhiye müzesi ise herkes tarafından parasız ziyaret olunmaktadır.

Yeni lâyiha ile bu hükümler kısmen değiştirilmekte ve encümene gelen Maarif vekâleti mümessili de müze mahiyetinde görülen ören yerlerile açık müze haline konmuş tarihî binaların ve daha bazı hükümlerin lâyihaya konulmasını teklif eylemiş ve müzeleri ziyaret edecek kıta halindeki efradı askeriye ve zabitanından duhuliye ücreti alınmayacağına aid mevzuatımız meyanında ayrı bir hüküm dahi mevcud olub gerek bu hükmü gerekse Maarif vekâleti namına vukubulan teklifleri ve encümenimize havale edilen lâyihayı birleştirerek hepsinin bir arada müzakeresine karar verilmiştir.

Encümenimiz sureti umumiyede müzeleri her kesin gezebilmesini temin için ziyaretçilerden hiç para alınmaması lâzım geleceğini düşünmekle

beraber bu yerleri bir mesire halinde herkesin ziyaret eylemesi de onların bakım ve intizamına halel vereceğini düşünerek ziyaretçilerden mutedil bir ücret alınması esasında ittifak eyledikten sonra bunların nevilerini ve alınacak ücretlerin mikdarını ve kendilerinden ücret alınması lâzım gelmiyenlerin kimler olacaklarını birer birer lâyihada tesbit eylemiş bulunmaktadır. Maddeler açık ve vazıh olarak yazılmış olub ayrıca izaha muhtac hüküm mevcud olmadığından encümenimizce arzedilen şekilde yeniden hazırlanan lâyiha Umumî Heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Reis	R. V.	M. M.
Burdur	Isparta	Trabzon
M. Şeref Özkan	*Mükerrem Ünsal*	*R. Karadeniz*
Kâtib		
İstanbul	Balıkesir	Çorum
F. Öymen	*E. Adakan*	*E. Sabri Akgöl*
Gazi Anteb	Gümüşane	Kayseri
A. H. Ayerdem	*D. Sakarya*	*F. Baysal*
Malatya	Mardin	Seyhan
O. Taner	*R. Erten*	*N. Eldeniz*
Trabzon	Yozgad	
Sırrı Day	*S. İçöz*	

HÜKÛMETİN TEKLİFİ	BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ
Müze ve Millî saraylardan alınacak duhuliye ücreti hakkında kanun lâyihası	*Müzelerle ören yerlerini ziyaret edenlerden alınacak ücret hakkında kanun lâyihası*
MADDE 1 — Topkapı müzesile Millî sarayları ziyaret edeceklerden ellişer, Ayasofya müzesinden yirmi beşer ve diğer müzeleri ziyaret edeceklerden onar kuruş duhuliye ücreti alınır.	**MADDE 1** — Umuma açılmış olan müzelerle açık müze haline konmuş tarihî binaları ve tanzim edilmiş ören yerlerini ziyaret edenlerden onar, açık bulunan millî saraylarla Topkapı sarayı müzesini ve müştemelâtını ziyaret edenlerden ellişer, Ayasofya müzesini ziyaret edenlerden yirmibeşer kuruş dühuliye alınır. Bu ücretler Ulusal bayram ile genel ve hafta tatil günlerinde ayrıca indirilir. Sıhhiye müzeleri duhuliyesiz ziyaret edilir.
MADDE 2 — Sıhhiye müzelerini ziyaret edeceklerden ücret alınmaz.	**MADDE 2** — A) Alelûmum mektebler talebesinden, B) Kıta halindeki erat ile subaylarından, C) Rehberlerile toplu halde gelen halkevi gibi kültür kurumları üyelerinden, D) Ecnebi memleketler talebe ve izci gruplarından (Mütekabiliyet esasına göre), E) Hususî müsaadeyi haiz sanat ve ilim müntesiberinden, F) Resmî Devlet misafirlerile maiyetleri ve mihmandarlarından, duhuliye ücreti alınmaz.
MADDE 3 — Bilûmum mekteb talebelerinin muallimlerile birlikte müzeleri müçtemian ziyaretlerinde ücret alınmaz.	**MADDE 3** — 14 kânunusani 1926 tarih ve 718 sayılı kanun mülgadır.
MADDE 4 — Bu kanun 1 haziran 1937 tarihinden muteberdir.	**MADDE 4** — Bu kanun 1 haziran 1938 tarihinden muteberdir.
MADDE 5 — Bu kanunun hükümlerini yürütmeğe Maliye, Maarif, Sıhhat ve içtimaî muavenet vekilleri mezundur.	**MADDE 5** — Bu kanunun hükümlerini icraya Millî Müdafaa, Maliye, Maarif, Sıhhat ve içtimaî muavenet vekilleri memurdur.

19 - III - 1937

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
İ. İnönü	*Ş. Saracoğlu*	*K. Özalp*
Da. V.	Ha. V.	Ma. V. V.
	Dr. T. R. Aras	*Dr. R. Saydam*
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
S. Arıkan	*A. Çetinkaya*	*C. Bayar*
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Z. V.
Dr. R. Saydam	*Rana Tarhan*	*Muhlis Erkmen*

S. Sayısı : 106

Devlet müesseselerile Türkler veya Türk sermayesile müteşekkil şirketler tarafından satın alınan buharlı gemilerle memlekette yapılan mümasilleri için getirilecek eşyanın gümrük resminden istisnasına dair olan 3044 sayılı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası ve İktısad, Gümrük ve inhisarlar, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/897)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar müdürlüğü
Sayı : 6/3811

28 - X - 1937

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

3044 numaralı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesi hakkında İktısad vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 15 - X - 1937 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil vekili
C. Bayar

3044 numaralı kanunun bazı hükümlerini değiştiren kanun projesi esbabı mucibe lâyihası

Son seneler zarfında bütün dünya denizciliğinde motöre karşı şayanı dikkat bir temayülün mevcudiyeti ve kömürü olmayan memleketler için bu vaziyet tabiî bir netice olarak kabul edilse bile, kömüre sahib memleketlerinde bu temayülden kendilerini kurtaramıyarak gün geçtikçe motöre doğru gittikleri görülmektedir.

Nitekim asrımızın en müterakki denizcilerinden ve ayni zamanda kömür istihsal eden memleketler sırasında mühim birer mevki alan Amerika, İngiltere, Almanya, Fransa, Sovyetler Birliği, Japonya bu cümledendir.

Amerikanın mevcud gemilerinin son seneler zarfında % 14 ü, İngilterenin % 12,5 u, Almanyanın % 42,5 u, Fransanın % 13,5 u, Sovyetler Birliğinin % 25 i, Jaonyanın % 49 u motörlü olmuştur.

Bu mukayeseyi bütün dünya tonajına teşmil etmek lâzımgelirse 67 660 042 gros tonilâtonun 15 434 115 ini yani yüzde yirmi dokuzunu motörlü gemiler teşkil etmektedir.

Motörlü gemilerin işletme cihazının bünyede kapladığı yerin küçüklüğü hasebile hacimden, istihlâk maddesinin kömüre nazaran bazı yerlerde daha ucuz olması ve sureti umumiyede az adam kullanılması ve çok masraflı olan kazan tamiratına ihtiyaç bulunmaması gibi sebebler yüzünden de işletme masraflarmdan mühim nisbette tasarruf elde edilmekte olması ve binnetice hem nakliye ücretlerinin ve hem de taşınan maddenin maliyet fiatinin ucuzlatılabilmesi gibi ekonomik sebebler bu temayülde mühim rol oynamaktadır.

Dünyanın motöre karşı olan bu temayülü karşısında bizim de bu hedef üzerinde yürümekliğimiz ve gerek kara ve gerekse denizde motör tekniğini inkişaf ettirerek bunları sevk ve idare edebilecek elemanları yetiştirmek zarureti vardır.

Binaenaleyh bizim de dünyanın bu temayülüne uymak suretile filomuz arasına ayni zamanda motörlü unsurların iltihak edebilmesini temin ve teşvik maksadile 3044 numaralı kanunun bazı hükümlerini değiştiren işbu kanun lâyihası tanzim edilmiş bulunmaktadır.

İktısad encümeni mazbatası

T. B. M. M.
İktısad Encümeni
Esas No. 1/897
Karar No. 6

17 - XI - 1937

Yüksek Reisliğe

3044 numaralı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesine dair İktısad vekilliğince hazırlanıb İcra Vekilleri heyetinin 15 - X - 1937 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan ve encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası İktısad vekilinin huzurile müzakere edildi.

Gerek esbabı mucibesinde yazılan ve gerekse şifahen verilen izahata göre işbu kanun lâyihasını esas itibarile kabul eden encümenimiz tatbikatı kolaylaştırmak noktasından birinci maddede bazı tadilât yaparak diğer maddeleri aynen kabul eylemiştir.

Havalesi mucibince Gümrük ve inhisarlar encümenine tevdi kılındı.

İktısad En. Reisi	M. M.	Kâtib
İzmir	Giresun	Niğde
R. Köken		*Dr. R. F. Talay*
Afyon K.	Aydın	Ankara
Berç Türker	*N. Topcoğlu*	*A. Ulus*
Samsun	Seyhan	Konya
Ali Tunalı	*Esma Nayman*	*H. Dikmen*
Kocaeli	İzmir	Gazi Antep
İ. Diblan	*Benal Arıman*	*B. Kaleli*

Gümrük ve inhisarlar encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Gümrük ve İn. encümeni
Esas No. 1/897
Karar No. 3

30 - XI - 1937

Yüksek Reisliğe

3044 numaralı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesi hakkında İktısad vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince kabul edilen ve Başvekâletin 26 - X - 1937 tarih ve 6/3811 numaralı tezkeresile Büyük Meclise sunulan kanun lâyihası encümenimize havale edilmekle Gümrük ve İnhisarlar vekâleti ve İktısad vekâleti mümessilleri hazır bulundukları halde müzakere edildi.

Hükûmetçe yapılan teklif 3044 numaralı kanunun birinci maddesindeki buharla müteharrik gemiler hakkındaki hükmün motörlü vesaiti bahriyeye de teşmili mahiyetinde görülmüştür. İktısad encümeni gerek buharla ve gerek motörle müteharrik gemilerin yedek malzemelerile beraber diğer teçhizat ve makine aksamının da kırıldıkça ve eskidikçe muafen getirilebilmesi hususunda Hükûmetin teklifini tevsian ve tadilen kabul etmiştir.

Keyfiyetin encümence müzakeresinde her iki vekâlet mümessilleri İktısad encümeninin tadilen kabul ettiği şekle mütabakat ettiklerini beyan etmeleri üzerine encümenimiz dahi İktısad encümeninin tadili şeklinde maddeyi kabul etmiştir.

Havalesi veçhile Maliye encümenine verilmek

üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.
Güm. ve İn. E. Reisi N.
M. M.
İstanbul
S. Uraz

M. M.
İstanbul
S. Uraz

Kocaeli
Ali Dikmen

Konya
Bediz

Mardin
A. Şatana

Muğla
Dr. H. A. Ercan

Seyhan
İ. Mete

Sinob
H. Orucoğlu

Kâtib
Balıkesir
S. Gökçül

Aydın
N. Göktepe

Eskişehir
Özdamar

Trabzon
D. Eyiboğlu

Yozgad
Ekrem Pekel

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye encümeni
Esas No. 1/897
Karar No. 11

5 - I - 1938

Yüksek Reisliğe

3044 sayılı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesi hakkında Başvekâletin 26 teşrinievvel 1937 tarihli ve 6/3811 sayılı tezkeresile Büyük Meclise gönderilip encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası ile Hükûmetin esbabı mucibesi ve İktısad encümeni mazbatası, İktısad ve Gümrük ve inhisarlar vekâletlerinden gönderilen mümessiller hazır olduğu halde, okundu ve müzakere edildi.

İktısad encümenince tadilen tanzim edilen kanun lâyihası encümenimizce de muvafık görülerek esas itibarile kabul edilmiştir.

Yalnız encümenimiz birinci maddede zikredilen (Türkler) tâbirinin tatbikatta ecnebi Türklere de teşmiline mahal bırakmamak için bunu (Türk vatandaşları) tarzında tadil etmiştir.

Bütçe encümenine verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye E. Reisi
Bayazıd
İ. Tav

M. M.
Çankırı
M. Önsay

Kâtib
Yozgad
E. Draman

İstanbul
Y. Yazıcı

Mardin
O. Dinçer

Gümüşane
A. Ş. Öndersev

İçel
E. İnankur

İzmir
K. Dursun

Van
İ. Arvas

Diyarbakır
H. Öniz

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 72
Esas No. 1/897

9 - III - 1938

Yüksek Reisliğe

3044 sayılı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesine dair olub Başvekâletin 28 - X - 1937 tarih ve 6/3811 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası İktısad, Gümrük ve inhisarlar ve Maliye encümenleri mazbatalarile birlikte encümenimize verilmiş olmakla Maliye vekili Fuad Ağralı ve İktısad, Gümrük ve inhisarlar vekâletlerinden gönderilen memurlar hazır oldukları halde okundu ve konuşuldu :

Lâyiha, Devlet müesseselerile Türkler ve Türk sermayesile müteşekkil şirketler tarafından satın alman buharlı gemilerle Türkiyede

bunlar tarafmdan yeniden veya mevcud gemilerin bazı aksamından istifade edilerek yapılacak buharlı gemiler için getirilecek olan ve Türkiyede tedariki kabil bulunmayan parçaların 1940 tarihine kadar gümrük resminden istisnası hakkındaki 3044 sayılı kanun hükmünün yine bu müddet zarfında hariçten satın almacak veya dahilde yaptırılacak motörlü gemilere de teşmilini istihdaf etmektedir.

Kömürle işleyen buharlı gemiler yanında mayii mahrukatla işleyecek olan motörlü gemilerin de bulundurulmasını teşvik eden bu lâyihanın memleketimizde çıkan kömür sarfiyatını azaltması ve ayrıca memleketten döviz çıkmasını da intaç eylemesi şayanı teemmül görülmüş ve bu hususta Hükûmetçe verilen izahatta bu kabîl motörlü gemilere ticaret filomuzun ihtiyacı bulunduğu ve bunlardan temin edilecek istifade yanında derpiş edilen mahzurların daha küçük kalacağı izah edilmiş olmakla lâyiha İktısad encümeninin hazırladığı ve Hükûmetin de mutabık bulunduğu şekil dairesinde encümenimizce de kabul edilmiştir.

Ancak iki maddeden ibaret bulunan 3044 numaralı kanunun birinci maddesi bu lâyiha ile değiştirildiği gibi ikinci maddesi de kaldırıldığı cihetle bu noktadan lâyihanın müstakil bir kanun halinde tanzimi muvafık görülerek bu yolda hazırlanan kanun lâyihası Umumî Heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Reis	Reis V.	M. M.
Burdur	Isparta	Trabzon
M. Şeref Özkan	*Mükerrem Ünsal*	*R. Karadeniz*
Kâtib		
İstanbul	Balıkesir	Çorum
F. Öymen	*E. Adakan*	*E. Sabri Akgöl*
Diyarbakır	Gazi Anteb	Gümüşane
R. Bekit	*A. H. Ayerdem*	*D. Sakarya*
Kayseri	Malatya	Malatya
F. Baysal	*M. Öker*	*O. Taner*
Maraş	Mardin	Muş
A. Tiritoğlu	*R. Erten*	*Çiloğlu*
Muş	Ordu	Seyhan
Ş. Ataman	*H. Yalman*	*N. Eldeniz*
Siird	Tokad	Trabzon
M. Mayakon	*S. Genca*	*Sırrı Day*
Yozgad		
S. İçöz		

HÜKÛMETİN TEKLİFİ

3044 numaralı kanunun bazı hükümlerini değiştiren kanun lâyihası

MADDE 1 — 3044 numaralı kanunun birinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Devlet müesseselerile Türkler ve Türk sermayesile müteşekkil şirketler tarafından satın alman ve kuvvei sevkiyeleri buhar makinesi, elektrik veya dahilî ihtirak motörlü veya kombine olan alelûmum gemilerle Türkiyede bunlar tarafından yeniden veya mevcud gemilerin bazı aksamından istifade etmek suretile yapılacak veya yaptırılacak mümasil gemilere lüzumu olan tekne ve makine aksamı ve teçhizatile kazan, levazimat ve teçhizatı ve sair gemi alât ve edevatı ve demirbaş eşya ve mefruşatı, yerli mallarından temini mümkün olanlar hariç olmak, faturaları İktısad vekâletince tasdik edilmek ve her gemi için bir defaya mahsus olmak ve İktısad vekâletince tesbit edilecek müddet zarfında kullanılmak şartile 1940 malî yılı sonuna kadar gümrük resminden muaftır.

MADDE 2 — 3044 numaralı kanunun ikinci maddesi kaldırılmıştır.

MADDE 3 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 4 — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye, İktısad ve Gümrük ve inhisarlar vekilleri memurdur.

15 - X - 1937

Bş. V. V. ve İk. V.	Ad. V.	M. M. V.
C. Bayar	*Ş. Saracoğlu*	*K. Özalp*
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Ş. Kaya	*Dr. T. R. Aras*	*F. Ağralı*
Mf. V.	Na. V.	S. İ. M .V.
S Arıkan	*A. Çetinkaya*	*Dr. R. Saydam*
G. İ. V.		Zr. V.
Rana Tarhan		*Ş. Kesebir*

İKTISAD ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

3044 numaralı kanunun bazı hükümlerini değiştiren kanun lâyihası

MADDE 1 — 3044 numaralı kanunun 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Devlet müesseselerile Türkler ve Türk sermayesile müteşekkil şirketler tarafmdan satm alman ve kuvvei sevkiyeleri buhar makinesi, elektrik veya dahilî ihtirak motörlü veya kombine olan alelûmum gemilerle Türkiyede bunlar tarafmdan yeniden veya mevcud gemilerin bazı aksammdan istifade etmek suretile yapılacak veya yaptırılacak mümasili gemilere lüzumu olan veya mevcud gemilerdeki istimal kabiliyeti kalmayıb değiştirilmesi veya yedek olarak bulundurulması zarurî olan tekne malzemesi ve teçhizatı ile her nevi ana ve yardımcı makineler ve kazanlar ve bunlarm her türlü aksam, malzeme ve teçhizatı ve sair her nevi gemi alât ve edevatı ve demirbaş eşya ve mefruşatı, yerli mallardan matlub fennî evsafta temini mümkün olanlar hariç olmak ve faturaları İktısad vekâletince tasdik edilmek şartile 1940 malî yılı sonuna kadar gümrük resminden muaftır.

MADDE 2 — 3044 numaralı kanunun ikinci maddesi kaldırılmıştır.

MADDE 3 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 4 — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye, İktısad ve Gümrük ve İnhisarlar vekilleri memurdur.

MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

3044 numaralı kanunun bazı hükümlerini değiştiren kanun lâyihası

MADDE 1 — 3044 numaralı kanunun 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Devlet müesseselerile Türk vatandaşları ve Türk sermayesile müteşekkil şirketler tarafından satın alman ve kuvvei sevkiyeleri buhar makinesi, elektrik veya dahilî ihtirak motörlü veya kombine olan alelûmum gemilerle Türkiyede bunlar tarafından yeniden veya mevcud gemilerin bazı aksamından istifade etmek suretile yapılacak veya yaptırılacak mümasili gemilere lüzumu olan veya mevcud gemilerdeki istimal kabiliyeti kalmayıb değiştirilmesi veya yedek olarak bulundurulması zarurî olan tekne malzeme ve teçhizatı ile her nevi ana ve yardımcı makineler ve kazanlar ve bunlarm her türlü aksam, malzeme ve teçhizatı ve sair her nevi gemi alât ve edevatı ve demirbaş eşya ve mefruşatı, yerli mallardan matlub fennî evsafta temini mümkün olanlar hariç olmak ve faturaları İktısad vekâletince tasdik edilmek şartile 1940 malî yılı sonuna kadar gümrük resminden muaftır.

MADDE 2 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4 — Aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Hariçten satın alınan buharlı ve motörlü gemilerle memlekette yapılan mümasilleri için getirilecek eşyanın gümrük resminden istisnasına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Devlet müesseselerile Türkler ve Türk sermayesile müteşekkil şirketler tarafmdan satın alman ve kuvvei sevkiyeleri buhar makinesi, elektrik veya dahilî ihtirak motörlü veya kombine olan alelûmum gemilerle Türkiyede bunlar tarafmdan yeniden veya mevcud gemilerin bazı aksammdan istifade etmek suretile yapılacak veya yaptırılacak mümasili gemilere lüzumu olan veya mevcud gemilerdeki istimal kabiliyeti kalmayıb değiştirilmesi veya yedek olarak bulundurulması zarurî olan tekne malzemesi ve teçhizatile her nevi ana ve yardımcı makineler ve kazanlar ve bunlarm her türlü aksam, malzeme ve teçhizatı ve sair her nevi gemi alât ve edevatı ve demirbaş eşya ve mefruşatı, yerli mallardan matlub fennî evsafta temini mümkün olanlar hariç olmak ve faturaları İktısad vekâletince tasdik edilmek şartile 1940 malî yılı sonuna kadar gümrük resminden muaftır.

MADDE 2 — 12 haziran 1936 tarih ve 3044 sayılı kanun kaldırılmıştır.

MADDE 3 — İktısad encümeninin üçüncü maddesi aynen

MADDE 4 — İktısad encümeninin dördüncü maddesi aynen

S. Sayısı : 107

Askerî ve mülkî tekaüd kanununun 48 nci maddesinin tadili kakkında kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/912)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar müdürlüğü
Sayı : 6/4470

16 - XII - 1937

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

1683 sayılı tekaüd kanununun 48 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 1 - XII - 1937 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil
C. Bayar

Esbabı mucibe

1683 numaralı tekaüd kanununun 48 nci maddesi dul analarını birinci derecede maaşa müstahak yetimler arasına konulmasını memurun hayatta iken beyanname vermesile meşrut kılmıştır.

Bazıları ihtiyar analarından evvel kendilerinin ölebileceğini hatırlarına getirmiyorlar, bazıları da analarının çok ihtiyar olmasından dolayı genç zevce veya küçük çocuklarından sonraya kalamıyacağını ve her halde yakın bir zamanda anasının öleceğini ve yetimler arasında maaş nakli de olmadığından ananın kendine tahsis olunan maaşı da beraber götürerek çocuklarının mahrum kalacağını düşünüyorlar. Halbuki bunların aksine hâdiseler zuhur etmektedir.

Bu sebeblerden her hangi birile beyanname vermeden vefat edenlerin dul anaları ahir ömürlerinde ve ihtiyarlık hallerinde sefalet içinde kalıyorlar. Orduda büyük rütbeler ve yüksek makamlar ihraz etmiş olan komutanları yetiştiren analardan bu yüzden sefalet içinde kalanlarla vakit vakit karşılaşılmaktadır.

Sefalet içinde kalmış olan bu ihtiyar analar orduya büyük komutanlar ve Devlete büyük adamlar yetiştirdikleri halde sefalet içinde bırakıldıklarını her yerde anlatarak tezallüm etmekte ve acı tesirler uyandırmaktadırlar.

Diğer taraftan ana muhtaç olmadığı halde maaşa dahil edilmesi de diğer yetimleri mutazarrır edeceği için tahsis olunacak maaşa her halde muhtaç olmak kaydile dul analarını diğer yetimler meyanında hesaba dahil edilerek maaş tahsis edilmesi maksadile işbu kanun lâyihası tanzim edilmiştir.

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye encümeni
Esas No. 1/912
Karar No. 14

7 - I - 1938

Yüksek Reisliğe

1683 numaralı tekaüd kanununun 48 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında Hükûmetçe hazırlanıp Başvekâletin 2/4470 sayılı ve 16 kânunuevvel 1937 tarihli tezkeresile Büyük Meclise gönderilip encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası Maliye vekâletinden gelen memur hazır olduğu halde mütalea ve müzakere edildi.

Filhakika Hükûmetin esbabı mucibesinde zikredildiği üzere herhangi bir sebeble beyanname vermeden vefat edenlerin dul analarının ihtiyarlık zamanlarında maaştan mahrum olarak ekseriya sefalet içinde kaldıkları görülmektedir. Vatan ve milleti için fedakâr evlad yetiştiren bir dul ananın kendi kusurundan mümbais olmayarak son vaktinde zarurete duçar olması şayanı tecviz bir vaziyet olamıyacağı cihetle encümenimiz esas itibarile kanun lâyihasını kabul etmiştir.

Bu mahzurun refi için teklif olunan kanun lâyihasında bir cümlei muterize olarak (dul ananın hiç bir geçinecek malî kudreti ve kanunen bakacak kimsesi yoksa oğlu hayatından evvel beyanname vermemiş olsa dahi talebi üzerine birinci derece yetimler arasında maaş tahsis olunur) denilmiş isede encümenimiz memurun kadın olmak ihtimalini dahi düşünerek (oğlu) kelimesi yerine (evlâdı) kelimesini yazmayı daha münasib görmüş ve maddenin o suretle tadiline karar vermiştir.

Bütçe encümenine verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye En. Reisi	M. M.	Kâtib
Bayazıd	Çankırı	Yozgad
İhsan Tav	*M. Önsay*	*E. Draman*
Mardin	İstanbul	Diyarbakır
O. Dinçer	*A. Bayındır*	*H. Öniz*
Malatya	İzmir	Zonguldak
M. Nedim Zabcı	*Kâmil Dursun*	*Necati Güneri*

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 71
Esas No. 1/912

9 - III - 1938

Yüksek Reisliğe

1683 sayılı mülkî ve askerî tekaüd kanununun 48 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında olub Başvekâletin 16 - XII - 1937 tarih ve 6/4470 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Maliye encümeni mazbatasile encümenimize verilmiş olmakla Maliye vekili Fuad Ağralı ve Millî Müdafaa vekâletinden gönderilen memur hazır olduğu halde okundu ve konuşuldu.

Tekaüd kanununun 48 nci maddesi yetimleri maaş tahsisi noktasından iki dereceye ayırmış olub birinci derece yetimleri zevce ve evlâd, ikinci derece yetimleri de dul ana, muhtaç veya mahûl zevç ve baba olarak göstermiş ve verecekleri beyanname ile ikinci derece yetimlerden arzu ettiklerini birinci derece meyanına almak hususunda da maaş sahiblerine bir hıyar hakkı tanımıştır.

Hayatında beyanname vermeği ihmal eden veya âni olarak ölenlerin ikinci derece yetimlerine maaş tahsisi mümkün olmadığından bu suretle zarurete düşmekte olanlar arasında bilhassa muhtaç anaların elîm bir vaziyette bulunduklarını ve hatta memlekete çok büyük hizmetler ifa etmiş zevatın analarına dahi bu meyanda tesadüf edildiğini gören Hükûmet muhtaç bir halde kalan

dul analara, evlâdları beyanname vermemiş olsalar dahi talebleri halinde birinci derece yetimler arasında maaş tahsisinin şefkat ve madelete uygun düşeceğini nazara alarak işbu lâyihayı sevkettiği mucib sebeblerin tetkikinden ve alınan izahattan anlaşılmış ve lâyiha esas itibarile encümenimizce de kabul edilmiştir.

Ancak cereyan eden müzakere neticesinde dul analar hakkında düşünülen bu esasın muhtaç babalar hakkında da kbulünün ayni derecede madelet ve insaniyet hislerini tatmin edeceği neticesine varılmış ve bu hüküm altmış beş veya daha ziyade yaşda veya malûl olmak ve her iki halde de muhtaç bulunmak kayıdları tahtında babalara da teşmili münasib görülerek maddenin o şekilde yazılmasına karar verilmiştir.

Umumî Heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Reis	Rs. V.	M. M.
Burdur	İsparta	Trabzon
M. Ş. Özkan	*M. Ünsal*	*R. Karadeniz*
Kâtib		
İstanbul	Balıkesir	Çorum
F. Öymen	*E. Adakan*	*E. S. Akgöl*
Diyarbakır	Gazi Anteb	Gümüşane
R. Bekit	*A. H. Ayerdem*	*D. Sakarya*
Kayseri	Malatya	Malatya
F. Baysal	*M. Öker*	*O. Taner*
Maraş	Mardin	Muş
A. Tiritoğlu	*R. Erten*	*Ş. Ataman*
Muş	Ordu	Seyhan
Çiloğlu	*H. Yalman*	*N. Eldeniz*
Siird	Sıvas	Tokad
M. Mayakon	*R. Çiner*	*S. Gonça*
Yozgad	Trabzon	
S. İçöz	*S. Day*	

HÜKÛMETİN TEKLİFİ

1683 numaralı tekaüd kanununun 48 nci maddesinin tadiline dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 1683 numaralı kanunun 48 nci maddesi aşağıda yazıldığı üzere tadil edilmiştir:

Yetim maaşı birinci derecede zevceye ve evlâda, bunlar bulunmadığı takdirde ikinci derecede dul ana, mühtaç veya malûl zevç ve babaya tahsis olunur ve bunlara yetim denilir.

Memurlar veya mütekaidler ikinci derecede bulunan istihkak sahiblerinin birinci derecede müstehaklar arasma konulmasını bir beyanname ile taleb eylemek hakkını haizdirler.

(Dul ananın hiç bir geçinecek malî kudreti ve kanunen bakacak kimsesi yoksa oğlu hayatında beyanname vermemiş olsa dahi talebi üzerine birinci derece yetimler arasında maaş tahsis olunur).

Maaş tahsisi için zevç ve babaların sinlerinin altmış beş veya daha ziyade olması veya her kaç yaşında olursa olsun maişetlerini tedarik edemeyecek derecede malûl bulunması ve her iki takdird tahsis kılmacak maaşa mühtaç olması lâzımdır.

Altmış beş yaşma vusul nüfus kaydile, malûliyet; mahallince istihsal kılmacak raporun Sıhhat vekâleti veya Sıhhiye işleri dairesi tarafmdan tasdikile, mühtaçlık; kendisini veya beslemesine mecbur olduğu aile efradını infak edecek kadar irad, servet veya kazancı olmadığma dair mahallî hükûmet idare heyetince verilecek mazbata ile tahakkuk eder.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

1 - XII - 1937

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
C. Bayar	*Ş. Saracoğlu*	*K. Özalp*
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Ş. Kaya	*Dr. T. R. Aras*	*F. Ağralı*
Mf. V.	Na. V.	İk. V. ve Zr. V. V.
S. Arıkan	*A. Çetinkaya*	*Ş. Kesebir*
S. İ. M. V.		G. İ. V.
Dr. H. Alataş		*Rana Tarhan*

MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

1683 numaralı tekaüd kanununu 48 nci maddesinin tadiline dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 1683 numaralı kanunun 48 nci maddesi aşağıda yazıldığı üzere tadil edilmiştir:

Yetim maaşı birinci derecede zevceye ve evlâda, bunlar bulunmadığı takdirde ikinci derecede dul ana, mühtaç veya malûl zevç ve babaya tahsis olunur ve bunlara yetim denilir.

Memurlar veya mütekaidler ikinci derecede bulunan istihkak sahiblerinin birinci derecede müstahaklar arasma konulmasını bir beyanname ile taleb eylemek hakkını haizdirler.

(Dul ananın hiç bir geçinecek malî kudreti ve kanunen bakacak kimsesi yoksa evlâdı hayatında beyanname vermemiş olsa dahi talebi üzerine birinci derece yetimler arasında maaş tahsis olunur).

Maaş tahsisi için zevç ve babaların sinlerinin 65 veya daha ziyade olması veya her kaç yaşında olursa olsun maişetlerini tedarik edemeyecek derecede malûl bulunması ve her iki takdirde tahsis kılmacak maaşa mühtaç olması lâzımdır.

Altmış beş yaşma vusul nüfus kaydile, malûliyet; mahallince istihsal kılmacak raporun Sıhhat vekâleti veya Sıhhiye işleri dairesi tarafmdan tasdikile, mühtaçlık; kendisini veya beslemesine mecbur olduğu aile efradını infak edecek kadar irad, servet veya kazancı olmadığma dair mahallî Hükûmet idare heyetince verilecek mazbata ile tahakkuk eder.

MADDE 2 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Aynen kabul edilmiştir.

S. Sayısı : 108

İcar ve isticar kontratolarile ferağ ve intikal ilmühaberlerinin ve nufus hüviyet cüzdanlarının bedel mukabilinde satılması hakkında kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/735)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar müdürlüğü
Sayı : 6/934

24 - III - 1937

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

İcar ve isticar kontratolarile ferağ ve intikal ilmühaberlerinin ve nüfus hüviyet cüzdanlarının bedel mukabilinde satılması hakkında Maliye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 19 - III - 1937 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil
İ. İnönü

Bu kanun lâyihasının esbabı mucibesi, 1937 yılı muvazenei umumiye kanunu esbabı mucibesi içinde zikredilmiştir.

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
M. No. 74
Esas No. 1/735

9 - III - 1938

Yüksek Reisliğe

İcar ve isticar kontratoları ile ferağ ve intikal ilmühaberlerinin ve nüfus hüviyet cüzdanlarının bedel mukabilinde satılmasına dair olub Başvekâletin 24 mart 1937 tarih ve 6/934 numaralı tezkeresile Yüksek Meclise gönderilen kanun lâyihası encümenimize havale edilmiş olmakla Maliye vekili hazır olduğu halde okundu ve konuşuldu:

Teklif olunan lâyiha, 1341 senesi muvazenei umumiye kanununun 8 nci ve 9 ncu maddelerile 8 nci maddenin tadili hakkındaki 833 sayılı kanun hükümlerinin bir arada toplanarak teklif edilmiş şeklidir.

On üç yıldan beri meriyeti muhafaza edilen bu hükümlerin daimî bir kanun halinde tedvini için tanzim ve teklif olunan bu lâyiha encümenimizce yerinde görülmüştür.

Birinci maddenin icar ve isticar kontratolarına aid hükmü olduğu gibi muhafaza edilmiş, ferağ ve intikal muamelelerinin masraflı olmasından dolayı bilhassa köylerdeki emlâkin ferağ ve intikallerinin ekseri yerlerde yapılmamakta olduğunu düşünen encümen bu muameleler için kullanılması iktıza eden ilmühaberlerin maliyete yakın bir derecede indirilmesini muvafık görerek ferağ ve intikali yapılacak ma-

lın bedeli nazarı itibare alınmaksızın bu ilmühaberlerin seyyanen beş kuruş ve nüfus hüviyet cüzdanlarının da herkes tarafından kolaylıkla değiştirilmesini temin için bez kaplılarının maliyet fiatine yakın olarak beş kuruş mukabilinde satılması kararlaştırılmış ve madde bu şekilde yeniden yazılmıştır.

İcabında bayilere yüzde üçten aşağı verilmek suretile de bu işin gördürülmesine imkân bırakmak için ikinci maddedeki bayilere verilecek mikdarın asgarî haddi kaldırılmıştır. Üçüncü madde yazı itibarile ve meriyete mütealliik dördüncü madde de tadil edilmek suretile yeniden yazılmıştır.

Bu esaslar dairesinde hazırlanan kanun lâyihası Umumî heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Reis	Reis V.	M. M.
Burdur	Isparta	Trabzon
M. Şeref Özkan	*Mükerrem Ünsal*	*R. Karadeniz*
Kâtib		
İstanbul	Balıkesir	Çorum
F. Öymen	*E. Adakan*	*E. Sabri Akgöl*
Gazi Anteb	Gümüşane	Kayseri
A. H. Ayerdem	*D. Sakarya*	*F. Baysal*
Malatya	Mardin	Ordu
O. Tanor	*R. Erten*	*H. Yalman*
Seyhan		Trabzon
N. Eldeniz		*Sırrı Day*

HÜKÛMETİN TEKLİFİ

Icar ve isticar kontratolarile ferağ ve intikal ilmühaberlerinin ve nüfus hüviyet cüzdanlarının bedel mukabilinde satılması hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — İcar ve isticar kontratolarile ferağ ve intikal ilmühaberleri ve nüfus hüviyet cüzdanları Hükûmetçe tab ve ihzar olunarak aşağıda yazılı bedeller mukabilinde satılır :

A) İcar ve isticar kontratoları :

	Kuruş
I - Senevî 100 liraya kadar bedeli icarı mutazammın olanların beheri	10
II - Senevî 500 liraya kadar bedeli icarı mutazammın olanların beheri	20
III - Senevî 501 lira ve daha fazla bedeli icarı mutazammın olanların beheri	50
B) Ferağ ve intikal ilmühaberleri :	
I - 100 liraya kadar olanların beheri	10
II - 500 » » » »	15
III - 501 lira ve daha fazla olanların beheri	50
C) Nüfus hüviyet cüzdanları :	
1 - Bez kaplı olanların beheri	15
II - Maroken kaplı olanların beheri	50

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

İcar ve isticar kontratolarile ferağ ve intikal ilmühaberlerinin ve uüfus hüviyet cüzdanlarının bedel mukabilinde satılması hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — İcar ve isticar kontratolarile ferağ ve intikal ilmühaberleri ve uüfus hüviyet cüzdanları Hükûmetçe tab ve ihzar olunarak aşağıda yazılı bedeller mukabilinde satılır:

A) İcar ve isticar kontratoları:

	K.
	—
I) Senevî 100 liraya kadar icar bedeli için tanzim olunanların beheri	10
II) Senevî 500 liraya kadar icar bedeli için tanzim olunanların beheri	20
III) 501 lira ve daha fazla icar bedeli için tanzim olunanların beheri	50
B) Ferağ ve intikal ilmühaberleri	5
C) Nüfus hüviyet cüzdanları;	
I) Bez kaplı olanların beheri	5
II) Maroken kaplı olanların beheri	50

MADDE 2 — Birinci maddede yazılı evrak bayiler vasıtasile de sattırılabilir. Bu takdirde bayilere yüzde üçten beşe kadar Maliye vekâletince tayin olunacak mikdarda beyiye aidatı verilir.

MADDE 3 — 833 numaralı ve 6 mayıs 1926 tarihli kanun ilga olunmuştur.

MADDE 4 — Bu kanun 1 haziran 1937 tarihinden muteberdir.

MADDE 5 — Bu kanun hükmünü icraya Maliye vekili memurdur.

19 - III - 1937

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
İ. İnönü	*Ş. Saracoğlu*	*K. Özalp*
Da. V.	Ha. V.	Mal. V. V.
	Dr. T. R. Aras	*Dr. R. Saydam*
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
S. Arıkan	*A. Çetinkaya*	*C. Bayar*
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. R. Saydam	*Rana Tarhan*	*Muhlis Erkmen*

MADDE 2 — Birinci maddede yazılı evrak bayiler vasıtasile de sattırılabilir. Bu takdirde bayilere yüzde beşe kadar Maliye vekâletince tayin olunacak mikdarda beyiye aidatı verilir.

MADDE 3 — 6 mayıs 1926 tarih ve 833 sayılı kanun kaldırılmıştır.

MADDE 4 — Bu kanun 1 haziran 1938 tarihinden muteberdir.

MADDE 5 — Aynen

S. Sayısı : 109

Türk parasının kıymetini koruma kanununa ek kanun lâyihası ve İktısad, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/914)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar müdürlüğü
Sayı : 6/4471

16 - XII - 1937

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türk parası kıymetini koruma kanununa zeyil olarak Maliye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 1 - XII - 1937 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil
C. Bayar

Esbabı mucibe

1929 senesinde baş gösteren umumî buhran dolayısile Türk parası kıymetinde görülen pek mühim temevvüçler karşısında hazırlanan ve Büyük Millet Meclisince 20 - II - 1930 tarihinde kabul edilen 1567 numaralı kanun, üç sene olarak tesbit edilen meriyet müddeti zarfında, paramızın filî istikrarı için alınan iktısadî tedbirlerle birlikte faideli neticeler derpiş olunmuş, istikrar kanununun meriyete vazma kadar daha iki sene müddetle uzatılması 2100 numaralı kanunla kabul edilmiş idi.

Umumî buhran, altın esasına bağlı bazı ecnebi paralarında pek ehemmiyetli temevvüçlere uğramasına sebeb olduğundan, bir çok memleketler, paralarının istikrarını temin için ekseriya pek ağır tedbirler almak mecburiyetinde kalmışlardır.

Alınan tedbirlerin, tedricen azaltılacak yerde, günden güne teşdid edilmiş bulunması 1567 numaralı kanunun meriyet müddetinin yeniden üç senetemdidini icab ettirmiş ve keyfiyet 2686 numaralı kanunla kabul edilmiş idi.

Vazolunan muhtelif takyidat ve döviz muamelâtının tâbi tutulduğu hükümler, iktısadî tedbirleri ikmalen alınmış olması itibarile nafi tesirler bırakmış ve 1567 numaralı kanunun meriyetindeki zaruret devam etmekte bulunmuş olduğundan daha üç sene müddetle temdidi, paramızın kanunî istikrarı yolunda zarurî görülmüş ve ilişik kanun lâyihası bu kanaatle hazırlanmıştır.

İktısad encümeni mazbatası

T. B. M. M.
İktısad encümeni
Esas No. 1/914
Karar No. 15

7 - I - 1938

Yüksek Reisliğe

Türk parası kıymetini koruma kanununa zeyl olarak Maliye vekilliğince hazırlanan ve icra Vekilleri heyetinin 1 - XII - 1937 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzına karar verilen kanun lâyihası encümenimize havale edilmekle tetkik ve müzakere olundu.

Kanunun esbabı mucibesinde de arz ve izah edildiği veçhile büyük harptenberi hemen bütün milletler altın esasından ayrılmış ve paraları zaman zaman büyük temevvüç ve sukutlara uğramıştır. Türk parası ise bu güne kadar en çok kıymetini muhafaza edenler arasında bulunmakla beraber zaman zaman yine sipekülâsyon mevzuu olmaktan ve büyük temevvüçlere uğramaktan kendini kurtaramamış idi. Bu vaziyet karşısında paramızın istikrarını muhafaza için Hükûmetçe anî denecek kadar süratli ve cezri tedbirler almak lüzumu hâsıl olmuş ve bunun için 20 - II - 1930 tarihinde Yüksek Meclis tarafından kabul edilen (1567) sayılı kanun ile Hükûmete bazı salâhiyet verilmiş idi.

Üç sene müddet için kabul edilen bu kanun paramızın istikrarını teminde büyük tesir gösterdiğinden bilâhare iki defa da beş sene daha meriyet müddeti uzatılmış idi. Halbuki son temdidin müddeti önümüzdeki şubat içinde bitecceğine ve kanunun ilk neşri zamanındaki gayri tabiî şeraitin devam etmesine nazaran bu salâhiyetin daha üç sene uzatılması Hükûmetçe faideli görülmüş ve arzedilen kanun lâyihası teklif olunmuştur.

Keyfiyeti tetkik eden encümenimiz ise Hükûmetin gösterdiği mucib sebebleri yerinde görmüş ve meriyet müddetinin üç sene daha uzatılması teklifini yukarıda arz ve izah edilen noktaı nazardan muvafık bularak lâyihayı aynen kabule karar vermiştir.

Yüksek Reisliğe sunulur.

İktısad En. Reisi	M. M.	Kâtib
İzmir	Giresun	Niğde
R. Köken	*İ. Sabuncu*	*Dr. R. F. Taday*
Samsun	Afyon K.	Konya
Ali Tunalı	*İzzet Akosman*	*H. Dikmen*
Afyon K.	İzmir	Gazi Anteb
Berç Türker	*Benal Arıman*	*B. Kaleli*
Gazi Anteb	Zonguldak	Eskişehir
R. Güres	*E. Çakmakkaya*	*E. Sazak*
Giresun	Konya	Gümüşane
Muzaffer Kılıç	*Kâzım Okay*	*Edib S. Tör*

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye encümeni
Esas No. 1/914
Karar No. 16

7 - III - 1938

Yüksek Reisliğe

Türk parası kıymetini koruma kanununa zeyl olmak üzere hazırlanıb İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzına 1 - XII - 1937 tarihinde karar verilen kanun lâyihası Başvekâletin 16 - XII - 1937 tarihli tezkeresi ve İktısad encümeninin bu hususiaki mazbatası ile birlikte encümenimize havale edildiğinden Maliye vekâleti namına memuru mahsusu hazır olduğu halde tetkik ve müzakeree edildi.

Okunan evraka ve şifahen verilen izahata nazaran Türk parasının kıymetini korumak için evvelce üç sene için kabul edilen ve bilâhare görülen lüzum üzerine 2100 ve 2686 sayılı kanunlarla iki defa müddeti temdid edilen 1567 sa-

yılı kanundan eyi neticeler alınmış olmakla beraber mezkûr kanun hükümlerinin devamı meriyeti hakkındaki zaruret ve ihtiyacın henüz devam ettiği ve kanun lâyihasının bu sebeble tanzim ve sevkedildiği anlaşılmıştır.

Keyfiyeti tetkik eden encümenimiz Hükûmetin ve İktısad encümeninin bu babdaki noktai nazarlarına iştirak ettiğinden mezkûr lâyihanın aynen kabulüne karar vermiştir.

Havalesi veçhile Bütçe encümenine verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye E. Reisi	M. M.	Kâtib
Bayazıd	Çankırı	Yozgad
İhsan Tav	*M. Önsay*	*Emin Draman*
İstanbul	Diyarbakır	İstanbul
A. Bayındır	*H. Öniz*	*Y. Yazıcı*
Manisa	İzmir	
Tahir Hitit	*Kâmil Dursun*	

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
M. No. 75
Esas No. 1/914

10 - III - 1938

Yüksek Reisliğe

Türk parası kıymetini koruma kanununa ek olarak hazırlanıb Başvekâletin 16-XII-1937 tarih ve 6/4471 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Maliye encümeni mazbatasile birlikte encümenimize havale edilmiş olmakla Maliye vekili Fuad Ağralı hazır olduğu halde okundu ve konuşuldu:

Lâyiha, hükmü 2100 sayılı kanunla 2 ve 2686 sayılı kanunla 3 sene uzatılan türk parasının kıymetini koruma hakkındaki 1567 sayılı kanunun 6 ncı maddesindeki müddetin daha üç sene uzatılmasını istihdaf etmektedir.

Alınan izahata göre şimdiye kadar türk parasının kıymetini koruma hakkındaki 1567 sayılı kanuna müsteniden alınan tedbirler paramızın kıymetini koruma hususunda faydalı olmuş ve bu tedbirlerin bir müddet daha devamı lüzumlu görülmüş olmakla encümenimiz de lâyihayı aynen kabule karar vermiştir.

Müstacelen müzakere edilmek dileğile Umumî heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Reis	Reis V.	M. M.
Burdur	Isparta	Trabzon
M. Şeref Özkan	*Mükerrem Ünsal*	*R. Karadeniz*
Kâtib		
İstanbul	Diyarbakır	Gazi Anteb
F. Öymen	*Rüştü Bekit*	*A. H. Ayerdem*
Gümüşane	Kayseri	Malatya
D. Sakarya	*F. Baysal*	*M. Öker*
Malatya	Maraş	Mardin
O. Taner	*A. Tiridoğlu*	*R. Erten*
Muş	Muş	Ordu
Ş. Çiloğlu	*Ş. Ataman*	*H. Yalman*
Seyhan		Sıvas
N. Eldeniz		*Remzi Çiner*
Tokad		Yozgad
S. Genca		*S. İçöz*

HÜKÛMETİN TEKLİFİ

Türk parası kıymetini koruma kanununa ek kanun lâyihası

MADDE 1 — Türk parası kıymetini koruma hakkında neşrolunan 1567 numaralı kanunun 6 ncı maddesinde yazılı olub 2100 numaralı kanunla iki sene ve 2686 numaralı kanun ile üç sene temdid edilmiş olan müddet hitamı tarihinden itibaren daha üç sene müddetle temdid edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

1 - XII - 1937

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
C. Bayar	*Ş. Saracoğlu*	*K. Özalp*
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Ş. Kaya	*Dr. T. R. Aras*	*F. Ağralı*
Mf. V.	Na. V.	İk. V. ve Zr. V. V.
S. Arıkan	*A. Çetinkaya*	*Ş. Kesebir*
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	*Rana Tarhan*	